

# Meddelelser...

DANSK  
AEDELS FORENING

APRIL 2024



## Meddelelser

### Udgives af:

#### Dansk Adels Forening

c/o Instruktør Anna von Lowzow  
Estruplund, 8950 Ørsted  
E-mail:

anna.lowzow@nordiskfilm.com

### Indlæg:

Ja tak. Sendes til redaktøren:  
anna.lowzow@nordiskfilm.com

### Annoncer og medlem af redaktionen:

Redaktør Elisabeth komtesse  
Ahlefeldt-Laurvig  
E-mail: e.ahlefeldt@gmail.com

### Dansk Adels Forening

#### Formand:

Instruktør Anna von Lowzow

#### Næstformand:

Administrerende direktør  
Erik baron Rosenkrantz

#### Kasserer:

Frederik greve Ahlefeldt-Laurvig

#### Redaktør:

Elisabeth komtesse Ahlefeldt-  
Laurvig

#### Øvrige bestyrelse:

Cand. polit Carl Huitfeldt

#### Direktør

Anders baron Wedell-Neergaard  
Finansdirektør Jørgen Oxholm

#### Sekretær med ansvar for medlems- registrering, GDPR, m.m.:

Redaktør, cand.mag.  
Maria Groth Rasmussen  
Fragdegårds Allé 8,  
5220 Odense SØ. Tlf. 6047 6335

Opdateringer af adresser og andre  
kontaktoplysninger bedes tilsendt,  
helst per mail til:  
info@adelsforeningen.dk

## Danmarks Adels Aarbog

### Redaktion:

Ledende redaktør og ansvarlig for  
slægtsafhandlinger og stamtavler,  
m.m.:

cand.mag., arkivar Michael Dupont  
mid@sa.dk

samt

Redaktør ansvarlig for præsenslisten  
m.m.:

cand.mag. Maria Groth Rasmussen

Opdateringer af præsenslisten  
bedes tilsendt, helst per mail til:  
mariagrothrasmmussen@adelsfor-  
eningen.dk

### Indmeldelse:

www.adelsforeningen.dk  
Klik 'Medlemmer',  
dernæst 'Medlemskab'

### Adresseændring:

Klik 'Medlemmer',  
dernæst 'Ændringer af medlems-  
oplysninger'

# Kære læsere!



Velkommen til forårets Meddelelser, hvor vi atter har fået interessante artikler tilsendt fra både vores egne medlemmer og eksterne skribenter. Det er vi taknemmelige for. TAK.

En tidligere research med at finde et fotografi af Gregers Wedell-Wedellsborg (herefter W.-W.), der havde det ulykkelige liv, at han styrtede med en hest på Væddeløbsbanen i Odense og hvis skæbne, Meddelelser har berettet om, fandt jeg hans brors to børnebørn, Michael W.-W. her i Danmark og Ulrich W.-W. i Amerika. Begge blev sat i gang med at finde fotos af familien og snart hørte jeg om en gren af familien W.-W., der emigrerede til Amerika, hvor Michael blev født og hvor familien indimellem kom hjem til Danmark på ferie. Læs Michaels beretning om hans særegne far, Bendt W.-W., der i den grad gjorde sig bemærket på et internationalt niveau og hvor vi i dag nyder godt af hans opfindelser verden over. Sygeplejerske Margareth Anker fra Norge har en sidebeskæftigelse; hun skriver børnebøger og særlig er figuren Alvina kendt i Norge og Margareth arbejder nu internationalt med Alvinas univers. Hun leder efter forlag rundt om i Europa, som vil udgive hendes bøger. Se beretningen fra vores norske afdeling her i bladet.

Historiker Benjamin Tvede skriver lidt om adelen og jagten i Danmark, hvor både kongen og adelen kunne iscenesætte sig selv, pleje et netværk og positionere sig i samfundet. Der var jo forskel på folk – især dengang! Benjamin er tilknyttet Dansk Center for Herregårdsforskning, som er på Gammel Estrup Herregårdsmuseum.

Frederik Ahlefeldt-Laurvig og Erik Rosenkrantz har rigeligt at se til med renoveringen af Gothersgade. Frederik giver her i Meddelelser en kort opsummering af projektet, hvor vi beklager de mange gener for vores lejere, men vi lover, at det bliver bedre fra nu af.

Jens Villumsen, som ofte bidrager med gode historier her i Meddelelser lufter denne gang historien om den letlevende Nora Ebbesen, som beretter om de *"Forførelsesmidler, der bragte mig til efterhaanden at skride ned af Lastens Skraaplade"* overfor det finere borgerskab, herunder forblindede herrer tilhørende alt fra den danske adel til selveste H.C. Andersen.

Nobilitas har kæmpe succes med deres arrangementer. Der har været holdt et stort bal i Moltkes Palæ i København, som Nicolai Wedel-Wedellsborg skriver om her i bladet. Og senest har medlemmer af Nobilitas været i Stockholm til fest i Riddarhuset sammen med unge adelige fra hele Europa.

Til sommer holdes det årlige danske bal på Ledreborg Slot ved Lejre. Der vil være busser til og fra København. Til alle Jer, som har børn eller børnebørn, som er fyldt 18 år og som gerne vil møde andre unge fra Europa og her skabe et netværk, kan jeg kun anbefale, at I fortæller om Nobilitas. Min niece, Cornelia Lerche-Lercheborg er på toppen over at møde andre europæere på hendes egen alder og hun har på rekordtid fået et netværk, som tager imod hende, hvis hun vil læse i Amsterdam eller Paris. Og dét bliver ikke kedeligt.

Professor og overlæge Bente Klarlund Pedersen er blevet tildelt Valløprisen i år. Det er en bemærkelsesværdig forsker og formidler, som har gjort en stor indsats for folkesundheden i Danmark. Et rigtigt godt valg! Læs mere om det inde i bladet.

Elisabeth Ahlefeldt-Laurvig har fundet barndomserindringer fra Marie Antoinette von Lowzow, kaldet Misse, der var født Bille Brahe Selby og hvis opvækst var på Stensgaard nord for Fåborg. Hun kom fra en stor familie og jeg tror, at man kan nikke genkendende til den kærlighed man som barn havde til husets ansatte. Der var forskel på herskab og tjenestefolk, men for børn handlede det om nærvær frem for alt.

Lundbyekomiteen i Kalundborg skriver lidt i bladet om bysbarnet guldaldermaleren Johan Thomas Lundbye og hans hemmelige kærlighed til Louise Neergaard på Vedbygaard. Hun blev aldrig gift. Komiteen søger billeder mv fra vores medlemmer til den næste store udstilling i Kalundborg til sommer.

Se også Gammel Estrup Herregårdsmuseums efterlysning af fotografier, beretninger og effekter fra de gamle adelsfamilier. Så smid ikke noget ud i tilfælde af en oprydning.

Også Jesper Munk Andersen fra Kongernes Samling har en efterlysning. Det er viden om gavegivning i form af folkegaver foræret til kongefamiliens medlemmer ved festlige lejligheder. Her har adlen ofte været en stor gavegiver. Læs mere herom inde i bladet.

**Sæt kryds i kalenderen søndag den 2. juni**, hvor Dansk Adels Forening holder generalforsamling i Orangeriet på Knuthenborg og hvor Christoffer og Stephanie Knuth vil fortælle om deres omfangsrige arbejde med dyreparken. Tjek også Knuthenborgs hjemmeside. Book et ophold – eventuelt med Jeres børn og børnebørn – i dyreparken og se dyrenes morgenrutiner. Det skal være helt magisk.

Rigtig god sommer  
Anna von Lowzow



DANSK ADELS FORENING

## **GENERALFORSAMLING 2024**

Dansk Adels Forenings generalforsamling afholdes  
i Orangeriet i Knuthenborg Safaripark.

**Søndag den 2. juni 2024**  
**klokken 11.**

Indkaldelse kommer på e-mail og bliver tilsendt med  
almindelig post til de medlemmer, som ikke har en e-mail.



***Generalforsamling iblandt de vilde dyr...***

# Besked fra Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum

Vi arbejder i øjeblikket på at digitalisere en omfattende privat samling af fotografier fra Rosenholm Slot.

Fotografierne illustrerer livet på Rosenholm og hos familien Rosenkrantz i begyndelsen af 1900-tallet, hvor Baron Hans Rosenkrantz og hustruen Christiane Rosenkrantz f. Wedell boede på herregården med sønnerne Jørgen og Holger.

Fotosamlingen er en fantastisk kilde til livet på herregårdene ved forrige århundredeskifte, dengang der endnu var herskab og tjenestefolk i de store huse.

Digitaliseringsprojektet sikrer, at fotografierne og den viden, de bidrager med, bliver bevaret for eftertiden og kan bruges til forskning og formidling på museet.

Museet samler løbende ind fra alle de danske herregårde - det gælder både fysiske genstande, fotografier og beretninger.

**Har du genstande, fotografier eller en beretning fra en dansk herregård, så kontakt museumsinspektør Marie Aaberg Andersen på [ma@gammelestrup.dk](mailto:ma@gammelestrup.dk)**



# EFTERLYSNING

## Guldalderbilleder til låns

Lundbye Kunstfestival søger privatejede værker til låns til udstillingen "Sindre og dyrene" 3. august til 8. september 2024 i Kalundborg.

Vi søger billeder af J.Th. Lundbye med bakketrollden Sindre og andre trolde og nisser. Vi søger billeder med dyremotiver af Lundbye og andre guldalderkunstnere. Alt har interesse: Malerier, akvareller, malerier og grafik.

Venlig hilsen og på forhånd tak,  
Lundbyekomitéen i Kalundborg.

Kontakt: Søren Vind, tlf. 3049 5704,  
soren.vind@ka-net.dk

Læs mere på [lundbyekunstfestival.dk](http://lundbyekunstfestival.dk) og Facebook



LUNDBYE  
KUNSTFESTIVAL

3. august – 8. september 2024

Kongelig Køjvælslerer

# P. HERTZ

WWW.PHERTZ.DK

Stort udvalg af signetringe hvor våben  
håndgraveres i såvel sten som guld.  
Unika ringe fremstilles efter ønske.

# Bendt Wedell-Wedellsborg



*Af Michael Wedell-Wedellsborg*

Den ret enestående historie om Bendt Wedell-Wedellsborg, født 1919, kunne have fyldt fagbøger så tykke; som dem han selv medvirkede til at skrive. Så dette er blot et omrids af et usædvanligt menneske, hvis liv tog sin begyndelse i St. Kongensgade og som sluttede på Maureen Lane i Californien.

Baronen, enspænderen, geniet, der som anonym dansker lavede et kvantespring fra en beskyttet tilværelse til det vilde vest. Et spring, hvor han revolutionerede flysikkerheden, jordskælvsikring af højhuse og broer i Californien, samt opnåede verdenspatenter på kernekraftværker. Hentet hjem til Danmark af Niels Bohr til forskning på Atomstationen Risø. Fortalt her af hans søn, Michael Wedell i et forsøg på at samle bedrifterne, oplevet af familien, af hustruen Gerda og deres fælles børn.

Bendt blev født en novembernat på fjerde sal med udsigt til Kongens Nytorv, 400 meter fra Amalienborg. Hans morfar, Etatsråd Carl Norstrand, hovedrig på international handel, ejede mange af bygningerne på gaden. Familien førte et udadvendt og selskabeligt liv, jævnlige med deltagelse af samfundets top.



*Benedicte, Bendt, Gerda, Michael og Ulrich*

Evner kan gå i arv. Der er flere matematikgenier i denne grens aner, end der er linedansere eller landmænd. Flere i familien har doktorgrader i matematik – både mænd og kvinder, der syntes at stamme fra ægteskabet mellem Wedell og Scavenius.



*Bendt Wedell-Wedellsborg*

Doktor phil. Per Wedell, som var Bendts farbror, kom i barndomshjemmet hos Bendt. Per havde selv rejst i og opholdt sig i det vilde vesten i en tid, hvor den var vild. Han fortalte om oplevelser, som dem man forbinder med en rigtig cowboyfilm. Per fortalte historier om indianere, naturen, industrien, mødet med en præsident såvel som outlaw, nybyggere, friheden fra bureaukrati. Om billig jord og guldstøv på sine støvler. Også at han var bevæbnet derovre som en anden cowboy. Lille Bendt slugte det hele. De to snakkede også naturvidenskab. Her var skildringer for en dreng med fantasi og heri lå kimen til Bendts rejse-lyst som blev vores families skæbne.

Per Wedell havde fralagt sig adelstitlen, da han mente at titlen 'Guds barn', var det fornemmeste, man kunne opnå. Med opmærksomhed omkring den unge Bendts usædvanlige evner, spåede han ham en interessant fremtid og bad forældrene støtte Bendts særlige læringskurve.

Og Bendt voksede op som et privilegeret barn i en af Danmarks allerrikste familier. Han kom selv til at føre et virksomt, men dog ganske uprætentøst liv med kone og fem børn i forstaden, Pleasant Hill, lidt udenfor San Francisco i Californien.



*Pleasant Hill*

I barndommen kunne lille Bendt tale med om- og forstå abstrakte begreber, navnlig tal, som han kunne interpolere og bygge videre på. Bendt begyndte i skolen som seksårig og havde forinden lært sig at læse og skrive. Han kunne noget så usædvanligt som at gange 7-etcifrede tal i hovedet.

I København, ca. 1930, blev der udskrevet en legatkonkurrence, der gik ud på at finde den dygtigste matematik elev tilknyttet folkeskolen – Pios legatet. Vistnok udskrevet af boghandler Pios. Den vandt Bendt. Ved matematikundervisningen blev han rykket op blandt skolens ældste klasser. Man havde lagt mærke til ham, og det i sig selv former et barn.

For afvekslingens skyld vil jeg lave et sidespring i historien - til 1962. Som 12-årig fik jeg revideret min opfattelse af min far; fra nørd og opfinder: Familien var taget i bil på ferie i et lejet sommerhus i Øster Hurup. Vores amerikanske 'dollargrin', en 59 Ford stationvogn, var importeret til Danmark nærmest for sjov. En solbeskinnet lørdag holdt vi ved et trafikstop, hvor der uden varsel hoppede en fuld mand ind i bilen, ind på bagsædet, hvor min mor og jeg sad. Fulderikken blev opfordret til at forlade bilen, men ville ikke - han sad bare, som kørte han i en taxa. Måske var han fascineret af bilens størrelse? Bendt var ingen 'man of action'. Snarere pacifist. Gjorde ikke noget forhastet. Han var vant til at løse ligninger – ikke løse konflikter. Så hvad nu?



*Ford 1959*

Tilsyneladende uberørt kørte Bendt roligt ind til siden, hvor han parkerede. I hvad der syntes som slowmotion gik han hen til døren ved bagsædet. Måske derfor tog fulderikken det helt roligt. Rasende greb Bendt fat i mandens krave, løftede ham op under taget til hovedet, bang, ramte. Rev herefter manden ud af bilen i et ryk. Fulderikken satte sig hårdt på fortovsfliserne og forstumlet gjorde tegn til at rejse sig op. Men her var Bendt hurtigst. Jeg så ikke slaget, men tilbage stod manden ganske forstumlet, da bilen genoptog sin færd. Roligt og uden en kommentar kørte Bendt derfra, som om intet var hændt. Han ønskede siden hen ikke at tale om hændelsen. Flovt. Bendt var jo pacifist.

Tilbage til Bendts ungdom: En studiekammerat, Mogens Verner, fra Polyteknisk institut har for mig skildret en undervisningssituation, han husker, hvor professoren blev irriteret over, at Bendt tilsyneladende ikke lyttede efter under en forelæsning. Professoren stillede ham et spidsfindigt spørgsmål, som blev korrekt besvaret, men Bendt fortsatte i emnet ud af en parallelkonsekvens af professorens postulat - en nytænkning, som kom til at udfordre professoren fagligt. Professoren stod målløs. En uge senere landede et brev hos Bendt, med en invitation til det videnskabelige selskab: Professoren havde inviteret Bendt med som gæst blandt landets videnskabelige sværvegtere. Her mødte Bendt for første gang Niels Bohr. Måske udslagsgivende for Bendts senere ansættelse ved forskningen på Atomstationen Risø i 1959?



*Niels Bohr*

Motivationen hos Bendt var alene nysgerrighed og virketrang. Ambition for anerkendelse eller vinding tror jeg fyldte meget lidt. Jeg tror egentligt, at han var socialist i ordets bedste betydning. Partipolitik interesserede ham ikke. Han stemte Demokrat. Han var meget opmærksom på, hvordan kapitalismen undertrykte befolkningen i USA.

Ligesom hans farbror Per Wedell havde gjort, læste også Bendt først til civilingeniør for derefter at læse fysik. Afsted til Sydamerika for at bygge broer for Christiani og Nielsen. Bendts billet til at opleve det eksotiske. Efter nogle år vente han hjem til Danmark og fik til opgave at medvirke til konstruktion af H.C. Ørstedsværket.

Så videre. Denne gang til USA for at studere advanced physics på Berkeley University. I forbifarten snuppede han en ph.d. Bendt fik skabt kontakter til toneangivende fysikere i USA, specialister i atomteknologi. Amerikanerne manglede fysikere fra bedre universiteter end deres egne. Forsvarsindustrien var en stor arvtager; et dilemma for et USA, der gerne ville fremstå som selvforsynende på vidensområdet. Arbejdet var så hemmeligt, at kun statsborgere fik adgang, så man blev statsborger. Bendt blev amerikaner, og forresten et farvel til adelstitlen ifølge amerikansk lov. Man går ikke rundt og er adelig på amerikanske gader. Deres forfatning blev til i en tid, hvor man frygtede et nyt kongedømme og adelsvælde til det nye demokrati. Som amerikansk borger var Bendt nu blot Mr. Wedell. Hans status i Danmark forblev uændret.

I 1955 var tiden moden for familien, Gerda og børn, at flytte med. San Francisco blev familiens nye hjem. På det tidspunkt havde Bendt fået godkendt sine fire verdenspatenter på moderne atomreaktorer. Han arbejdede ved Kaiser Engineers med sideløbende forskning på Berkeley Universitetet - noget med atombombeprovninger under ørkengulvet i staten Nevada, som han ikke måtte fortælle os andre om.



*San Francisco*

Forskning skabte bevågenhed på tværs af landegrænser. Også i Danmark havde man fået Bendt på landkortet, hvor Bohr og min far havde kontakter. På horisonten lurede Atomstationen Risø med Bohr ved roret. Risø varede under fire år, men det var fra USA, at Bendt blev verdenskendt i videnskabelige kredse og fik 'plantet sit flag'.

Bendts tid på Berkeley Universitetet og samme ved Los Alamos, gav ham mange kolleger og bekendtskaber, hvor han fik anledning til at krydse spor med forskere fra Europa. Han genså Niels Bohr i USA. Når danskere krydser spor i udlandet, fjernt hjemmefra, føles man næsten som familie. Så kan samtalen falde på fodbold, Chopin, øl, bygning af Atomstationen på Risø og andet, man lige har på sinde. Besøget hjemme i Californien, ca. 1957, hvor Bohr kom forbi en dag til kaffe, var venskabeligt og uformel. Jeg husker, at Bohr spillede bold med os børn i haven.



*Los Alamos*

Bendt blev overtalt til at komme og 'spille på landsholdet', på den europæiske forskningsarena på Risø. Det krævede endnu en flytning for alle, og vi børn kom i en dansk skole for første gang. Mødet med anderledes dansk kultur og lune. Jeg har fået meget ud af mine kun tre års skolegang i Danmark.

Bendt trivedes på Risø opholdet. De to mænd, Bent og Niels Bohr havde et godt samarbejde, trods aldersforskellen og de supplerede hinanden på vidensområdet, kan jeg forstå. Bendt var teoretisk stærk men også innovativ. Bohr var gammel. Han var ikke altid på Risø. Man gav ham nok æren for de godbidder, hans medarbejdere havde bragt til forskningen. Sådan må det være. Risø varede under fire år. Bohr døde og besparelser fulgte. Præstigeprojektet var meget dyrt for Danmark. Bendts arbejdsgiver i USA havde ikke opgivet håbet at få ham tilbage. Vi emigrerede til USA for anden gang.

Tilbage til USA. I 1963. Kaiser firmaet, hvor Bendt påtog sig nye opgaver i forbindelse med strukturel jordskælvssikring af broer og skyskrabere i den seismisk aktive stat Californien. Bendt skabte løsninger i designet, der gjorde bygninger i stand til at modstå jordskælv. Hans koncept var helt nyt.

Fra San Francisco, under et jordskælv, stod Bendt i vinduet som en nysgerig skoledreng kiggede ud fra sit kontor på 33. etage for ved selvsyn at se på skyskraberne svaje og give efter for jordskælvet, præcist som de er beregnet til at kunne gøre. Bendt havde udviklet et design målrettet jordskælvssikring. Nye skyskrabere kan nu langt bedre modstå seismiske rystelser ved hjælp af dette design for seismisk bevægelige konstruktioner. Dette er helt enestående systemløsninger. Matematiske algoritmer, der i design som tal-DNA, skaber fleksibilitet i designet. Bygningen rystede, imens personale i hobetal styrtede i sikkerhed, ned ad trapperne for at komme ned og ud på gaden. Bendt blev oppe på 33. etage og kiggede og så de store skyskrabere i San Francisco svaje i vinden for jordskælvet. Frem og tilbage som store træer. Designet virkede.

Sideløbende grundlagde Bendt Containment Consultants. Hans eget rådgivningsfirma baseret på hans patenter i reaktorteknologi.



*San Francisco*

I 1966 blev det Seattle, Boeing flyfabrikken: Her skulle Bendt lede SST projektet, Boeings overlyds passagerfly og modstykket til den fransk/engelske Concorde. Netop hos Boeing udviklede Bendt et banebrydende analyseværktøj, skabt, til præcist at forudsige vibrationer/trykvirkning i flykonstruktioner til sporing af skjult metaltræthed. Det var meget stort. Flyindustrien havde haft en årelang bølge af uforudsigelige havarier, netop som følge af usynlig metaltræthed, skabt af flyets egne vibrationer. Hidtil havde man gættede sig frem, bl.a. ved at ryste flydele i fabrikken og observere svagheder. Bendt udviklede et moderne værktøj, på basis af en lang række af matematiske computermodeller, som præcist kunne forudsige livet af en flydel og tilmed designe en tilsvarende del forstærket mod denne svaghed.

Datalogisk pionerarbejde, spækket med matematiske formler, som Bendt var mester i. Hermed kunne metaltræthed afsløres på computermodeller – og dermed elimineres. Nyheden om denne landvinding bredte sig som ringe i vandet i industrien. Halvdelen af personalet fra Boeings Chicago afdeling chartrede et 707 fly og rejste til Californien for at høre, hvad mr. Wedell havde fundet ud af. Denne fik fremtidige konsekvenser for den moderne luftfart og sikkerheden den dag i dag. Man kan nu forebygge usynlige revner på en enhver kvadratcentimeter i en flykonstruktion i varierende højde, afhængig af tryk og temperaturer. Matematikken var hans værkstedskasse. Nu lever opfindelsen i computerprogrammer verden over til glæde for os alle. Den har fået et langt kodenummer, men skulle have heddet Bendt Wedell, Containment Consultants. Han nåede ikke at opleve sit barnebarn, Jens-Jacob, blev pilot.

### **Fridage var der også**

Naturen var helt nødvendig for Bendt. Mange støvede ferier i telt måtte Gerda og familien udholde. Gerda elskede det mondæne San Francisco, men plantede og passede også havens eksotiske planter, som blomstrede i februar i baghaven – hun værdsatte og kendte navnene på den eksotiske fauna og bakkede også trofast op om familieturene til Yosemite, hvor vandfald udsprang en kilometer oppe på et fjeld og hvor store bjørne kom listende. Det var indianernes land og kultur. Det var deres land, familien var kommet til.

Weekender og ferier blev brugt til at køre



nordpå til nogle af USA's fabelagtige naturparker. Familien medbragte telt, soveposer, primusovn og dåsemad. Det var en støvet omgang for min mor, Gerda, men hun tog alligevel med hver gang. Gerda var hjemmegående og havde kontakter med naboer og kollegafruer. Det havde ikke oprindeligt være hendes ønske, at de skulle blive i USA. Arvesølv; sit danske statsborgerskab, opgav hun ikke.

Børn vænner sig hurtigt til nye omgivelser, venner og sprog. Livet i Californien var godt. Det var en god tid at være derovre og der var råd til pool i baghaven og ture til Disneyland. Hollywood var kun en biltur derfra. Californien er den smukkeste stat. Der er lavet mange spillefilm om tiden derovre, fra 1950-1970, og det er ikke tilfældigt. Filmen American Graffiti rammer plet på tiden i Californien. San Francisco minder om en europæisk by - hippie-bevægelsen og beat-generationens rede. Hippier blev pludselig meget synlige i byen og de mange kendte musikere, der før de blev verdensberømte, begyndte her som ganske almindelige borgere og spillede på torve og foran supermarkeder. Ja, Van Morrison boede et par huse nede ad gaden. Vi boede i forstaden i et område blandet af universitetsansatte og ambitiøse musikere.

Flytninger var der mange af; også inden for USA. Børnene blev rykket op med rode, fra venner, skole og sprog. Og Bendt fik ikke rigtig øje på, hvor hårdt det kunne være. Bendts nørdede mening var, at alle mine problemer ville være løst, hvis jeg gjorde mig mere umage ved matematikundervisningen. Gemte der sig en matematiker i hans børn?

Han lagde stor vægt på, at børnene lærte så meget matematik som muligt. Bendt udviste særlig interesse for skolens matematikopgaver, især dem, der



krævede rettelser frem og tilbage til matematiklæreren. Så lyste Bendt op som et barn i et skydetelt og overtog rettelserne, hvorefter han begyndte at skrive et modsvar til læreren - i form af formler og tal. Et kvarter kunne det tage at skrive mit 'forsvar', med seks tætskrevne A4 sider 'højspændingsmatematik' som skulle returneres til læreren. Læreren sank ned i sin blå stol; ydmyget og rådvild over at blive sat på plads. Måske var det årsag til, at jeg kun fik få rettelser fremover. Uanset dette, så var det hårdt at være barn af et geni. Det kan ikke anbefales

Verdenskongresser kom og gik. Stockholm, Rio, Osaka, Paris. Bendt var deltager og indbudt taler på de årlige verdenskongresser, som Gerda kom med til. Der var arrangeret udflugter til byerne/seværdigheder for ægtefæller, så Gerda fik på den måde også meget ud af kongresserne.

I Japans lufthavn, forud for en kongres, blev Bendt modtaget og eskorteret af Mitsubishis direktør - som en besøgende diplomat og indlogeret et fornemt sted. Japanerne havde fundet ud af, at Bendt var baron og i Japan er der åbenbart en protokol at følge for dette. Uanset, så var mine forældre begejstrede for Japan. Godt, at det først var sent i livet, ellers havde min skildring her været på japansk.

Forskning på atomstationen Risø, banebrydende opfindelser og patenter på ny atomkraftkonstruktion, jordskælvsikring af høje bygninger i Californien, konstruktion af H.C. Ørstedsværket, samt redskab til højnelse af sikkerheden i luftfarten og sikkert noget fra Risø. Store opfindelser og bedrifter fra en dansker i den store verden. Bendt Wedells fænomenale skaberkraft og innovative opfindelser.

Men hjemme i lille Danmark var der ingen, der så, hørte eller vidste noget om Bendts heltekvad. Militærfolk, kontorchefer og en enkelt entertainer fik ridderkors på stribe, men ingen udmærkelse til danskeren, der skabte noget virkeligt. Bendt Wedell-Wedellsborg var en beskedne mand. Det kommer der ikke PR ud af. For ham var det nok at tjene en større sag og det gjorde han, så sandelig. Hans eftermæle står som en platform uden statue.



Christian den 4., som er Bendts seks gange tipoldefar (med Kirsten Munk), ville sikkert have ladet en rytterstatue opføre af Bendt på Kongens Nytorv; en statue med Bendt på hest, med cowboyhat, regnestok i hånd, atomer i elliptiske baner, omkring hans cowboyhat. Samme Kongens Nytorv som Bendt så fra barndomslejlighedens vindue.

Når han ikke skabte mirakler, drømte han om de nordsjællandske skove og Arresø'en, Kagerup-banen og familien Wedells sommerbolig i Fredensborg. Bendt var måske lykkeligst i erindringens land. Han var via sine evner synsk, en ener. Der var dybder han aldrig kunne dele. Bendt og Gerda besøgte Danmark hver sommer, men landet ændrede sig. Det var ikke længere det uskyldige lilleputland, de havde forladt i 1955. USA blev i stedet deres hjem.

Bendt fortsatte på arbejde, efter pensionsalderen, ind til kontoret i San Francisco. Der var brug for ham. To dage om ugen. Gerda nød deres smukke hjem og deres Californiske have. Evtigt forår.

Efter kort tids sygdom døde Bendt på sygehuset i Walnut Creek. Gerda fulgte efter to år senere. To af Bendt og Gerdas børn bor stadigvæk i Californien – mens jeg, Michael Wedell er bosat i Danmark.



Helga von Benzon havde ingen efterkommere. Hun er malet af Henriette Augusta Johanne Dohlmann og blev på et tidspunkt købt af Christian Gjervig Holst Lehn, som skriver nedenfor:

*Ved en søgning på nettet finder jeg kun en Helga Marie Vilhelmine von Benzon, hvis data matcher nogenlunde, bortset fra 3 år ifht fødselsåret. Det kan jo være angivet forkert på maleriets mærkat.*

*Såfremt det er samme kvinde, finder De altså nok ikke direkte efterkommere til hende. Men måske der alligevel sidder en Benzon derude, som ville sætte pris på dette maleri af Helga.*

*Det hører om noget sted til i slægtens eje, og det ville være fantastisk om Helgas minde ville finde sin plads blandt egne aner igen.*

*For jeg selv som gør lidt i slægtsforskning, elsker historie og bevaringen heraf, da havde dette maleri været guld værd.*

*De skal være velkommen til at gøre hvad De kan ifht, at finde et eventuelt slægtskab til Helga.*

*Det vil kun glæde mig!*

*Med venlig hilsen og tak!*

Christian Gjervig Holst Lehn

Chr.gjervig.holst.lehn@hotmail.com



Portræt af Helga v. Benzon 1843-1926  
Malt af Augusta Dohlmann

# Intervju til ”Meddelelser”

Det var en gang i 2017 forfatter Margareth Anker fikk forespørselen fra Agder fylkeskommune om å skrive og underholde for barn. Forespørselen hadde bakgrunn tilbake til Margareths tidligere oppdrag for Arendal kommune i forbindelse med Astrid Lindgren og Roald Dahls 100 år jubileum.

Margareth er utdannet sykepleier og praktiserer yrket. Hun debuterte som forfatter i 2014 med skjønnlitteratur for voksne. Overgangen til barnlitteraturen fikk sin opprinnelse i forespørselen fra fylket og forfatterens «god natt eventyr». Margareth er skilt alenemor for fire barn, og for å få kveldsro fortalte hun eventyr om *Det venneløse trollet*.



«God natt eventyret» ble utviklet til et kunsteventyr. Margareth skrev dramaturgien til forestillingen og i 2018 lanserte hun boken *Alvina, det venneløse trollet* på Arendal kulturhus for fullsatte saler, og har turnert med den litterære presentasjonen i fem år.



Forfatteren samarbeider med lokalt næringsliv og flerfoldige kunstnere. Bokens unike illustrasjoner er ved Asbjørn Tønnesen. Datteren til avdøde Ivo Caprino (internasjonal filmprodusent med suksessen *Flåklypa*) Ivonne Newhouse Caprino har modellert prototypen av Alvina. Sjokoladeprodusent Morten Heimdal produserer Alvinasjokolade på Heimdal Chokolade, og det er produsert musikk ved Gaute Ormåsen og forfatteren som er videresolgt til verdens stjernene Robin Schultz og Alan Walker.



Få uker etter boklanseringen tømte Margareth sparekontoen og begav seg ut på en eventyrlig reise til verdens største barnebokmesse i Bologna. Reisefølge var utgiver Saga forlag et nyopprettet forlag i forbindelse med utgivelsen. Kunnskapen rundt bokmesse universet var marginal, og de hadde kun et forhåndsbestemt møte. Dager med læring, forventinger, møter med 54 land og intervju på Italiensk TV resulterte i solgt bokrettigheter til to land og filmkontrakten med Østerrike, Story. Inc. Pandemien lammet også filmbransjen og finansieringen uteble. Anker tok selv kontakt med alle filmprodusentene i Norge og samarbeider over to år med filmproduksjonstalent Merete Korsberg, Krystallplaneten.

Kortfilmen om *Alvina, det venneløse trollet* har fått tilskudd fra Sørnorsk og Nordnorsk Filmsenter, Norsk filminstitutt og Kulturdirektoratet. Filmmanuset er utarbeidet av produsenten, forfatteren og filmmausutvikler Ole Tellefsen. Samarbeidet med animasjons spesialister i Ukraina pågår, og det er et hjertelig samarbeid under pågående krig i deres land.

I fjor valgte Margareth å opprette eget forlag. Saga forlag overdro rettighetene til den første boken om Alvina til Anker forlag. Forlagsnavnet har sitt opphav tilbake til Margareths forfedre, Norges første statsminister Peder Anker. Forlagslogoen er Anker familiens våpenskjold. Margareth har mottatt tilskudd på 80.000,- av Regionalt næringfond for å videreutvikle Alvina universet. Neste bok i serien, av fire, lanseres i oktober på Arendal kulturhus.

Margareth har gjort mange forsøk på å finne en barnebokagent uten hell. Målet er å distribuere bøkene i flest mulige land slik at budskapet om hvordan barn kan bidra til å forebygge og forhindre utenforskap når utallige barn. Bokserien bedrer barns psykiske helse og setter avtrykk i små og store hjerter.

«En hjertevenn ser tårene bak smilet»

# Herregårdsjagten storhedstid – Invitation til selskabelighed og herskabelig iscenesættelse



*Af Cand.mag. i historie, Benjamin Tvede*

Grundlovens indførelse i 1849 blev en skelsættende begivenhed, der skabte store forandringer for de hierarkiske strukturer, som havde præget samfundet under enevældens feudale samfund.

Samfundets øverste lag bestod i perioden stadig af kongen og adelen, men der blev også plads til nye aktører og grupper på den politiske scene. De to centrale grupper, der nu fik denne afgørende rolle, var det velstående borgerskab i byerne og bønderne på landet. Dette medvirkede til, at tidligere tiders ubestridte magthavere, kongen og adelen, måtte genfinde sig selv i forhold til relationen til de nye grupper.

Jagten som aktivitet har historisk set været en sport og et rum for kongen og adelen hvor de har kunne iscenesætte sig selv og pleje deres standsmæssige netværk og samfundsmæssige position. Jagten som adspredelse kom til at fylde mere i perioden efter 1849 og medvirkede til at fastholde og styrke adelens og godsejernes gruppeidentitet. Dette blev bl.a. særligt bemærket i de jagtnetværk der i tiden blev defineret ud fra skellet mellem adelige og ikke-adelige godsejere. Grundlovens indførelse medvirkede til at adelens eneret på herregårde og herregårdsjagt blev ophævet, og en borgerliggørelse af herregårdsjagterne blomstrede langsomt op gennem sidste halvdel af 1800-tallet. Derfor spillede jagtinvitationer og jagtselskaber en central rolle i adelens distancering til borgerliggørelsen af herregårdsjagterne. Selvom flere borgerlige godsejere begyndte at indgå i disse netværk og fællesskaber, så var det tydeligt at størstedelen fortsat blev udelukket, og at den adelsmæssige baggrund blandt godsejernes gruppeidentitet fyldte ganske meget når der blev indbudt til bl.a. de store klapjagter i efteråret eller når der blev afholdt kongejaeger rundt om i landet.

Den danske adelstand og godsejere generelt, var begejstret for at modtage invitationer til kongejaeger og ligeledes at få besøg af kongelige, og der blev

også altid gjort noget særligt ud af disse jagter. Det at modtage en sådan invitation blev anset for at være et statussymbol som gavne ens netværk og anseelse i samfundet. Invitationen til et jagtselskab kan derfor ses som nøglen til at blive en del af et socialt netværk, og dette havde stor betydning for godsejernes muligheder for at få adgang til at navigere og danne sig sin videre færden blandt standsmæssige godsejere og styrke sammenholdet gennem selskabelig adfærd.

For at uddybe selskabelighedens betydning ved herregårdsjagterne så citerer jeg Wilhelm 'Boganis' Dinesens ord "Jagt er det naturligvis, men det er først og fremme selskabelige sammenkomster.". Dette udtrykte Boganis i et af sine jagtbreve fra 1888. Dette giver indtrykket af at jagtens



*Boganis. Karen Blixens far, Wilhelm Dinesen*



*Maleri af Otto Bache fra 1883. Foto: Rógvi Johansen, Moesgaard Museum ©*

formål har flere facetter og ikke udelukkende havde til formål at nedlægge et bytte i skoven, men at der i højere grad også var tale om dyrkelsen af relationer og samvær, og hvor selskabeligheden spillede en central rolle ved jagterne. Denne selskabelighed udspillede sig bl.a. i jagtens efterfølgende stunder hvor både middagselskaber, kortspil og cigarrygning var i centrum for dyrkelsen af samværet, og var i lige så høj grad en del af det samlede indtryk man fik af jagtselskabernes selskabelige iscenesættelse og herskabelige dyrkelse.

Eksempler herpå kan fremhæves på langt de fleste af landets største herregårde på denne tid. De af godsejerne, der dyrkede jagten som en indgroet livsstil, anvendte bl.a. efterårets jagtsæson til at besøge hinanden på tværs af landet. Eksempelvis var den helt centrale figur på denne tid Greve Mogens Frijs til Frijsenborg, som dyrkede jagten på højeste niveau, hvor der hverken var sparet på noget og hvor landets fineste gæster blev inviteret. Et



*Mogens Frijs.  
kredit. Wikipedia Common*



*Christian X*

eksempel på Frijs' herskabelige iscenesættelse med jagten i fokus kan ses på Otto Baches maleri fra Frijsenborgs landskab i 1883 (Billedet der er vedlagt artiklen). Maleriet er malet i forbindelse med at Frijs i efteråret 1882 havde afholdt en parforcejagt, og forstiller Frijs' jagtnetværk og selskab efter jagten. Maleriet blev skabt for at forevige begivenheden og for at Frijs kunne visualisere sit jagtmæssige netværk.

De kongelige gæstede også Frijsenborg ofte, særligt ved de årlige efterårsjagter. Et eksempel herpå kunne være fra november 1891, da prins Christian (senere Christian X) lagde vejen forbi. Hertil berettede Jyllands-Posten d. 25. nov. 1891, ganske detaljeret og præcist, hvad der ved dette prinsebesøg blev foretaget, og hvem som deltog i jagten. Opholdet fandt sted i dagene d. 21. og 22. november. Jagtens gæster blev i avisen oplistet, herunder deltog greverne Ahlefeldt-Laurvig og Wedell-Wedellsborg, excellencerne Lensgreve Danneskiold-Samsøe og greve C.C.S Danneskiold-Samsøe samt kammerherreerne Skeel og hofjægermester Otto Scavenius. Hvilket må siges at være et mindre og eksklusivt selskab. Som en del af selskabeligheden blev der foruden jagten også foretaget rideture i landskabet, hvor prinse blev ledsaget af lensgreven og lensgrevinden, og efterfølgende stod den på frokost og om aftenen selvfølgelig middagsselskab for alle jagtgæsterne.

Artiklen her giver en kort introduktion til hvordan jagten blandt godsejerne og de kongelige spillede en stor rolle for den standsmæssige selskabelighed og herskabelige iscenesættelse i perioden efter 1849.

## HJÆLP OS !

Igen i år bruger vi oceaner af tid på at lokalisere medlemmer, som er flyttet. Giv venligst besked til [info@adelsforeningen.dk](mailto:info@adelsforeningen.dk) ved flytning.

Ligeledes bruger vi tid og penge på at kontakte medlemmer, som ikke har betalt den første kontingentopkrævning. Det er meget omkostningsfuldt for vores forening.

Så hjælp os med at betale første gang – PLEASE.

# Ejendommen Gothersgade 158

*Af Frederik Ahlefeldt-Laurvig*

I 2020 erkendte bestyrelsen i Dansk Adels Forening, at vi skulle finde en løsning på ejendommen Gothersgade 158, idet ejendommen stod overfor en massiv, større renovering.

Ejendommen havde et utæt tag. Loftet var nærmest ubrugeligt, og nogle lejligheder på øverste etage var taget ud af brug, da det ikke var muligt at standse vandindtrængen. Hele varmesystemet var meget forældet og ineffektivt en-strengs varmesystem og oven i dette var faldstammer og vandrør meget tærede og havde udtjent deres værnepligt, ligesom radiatorer lejlighedsvist lækkede, så der kom vandskader i flere etager. Der var elektriske stofledninger og ledninger var trukket på kryds og tværs imellem lejlighederne i ejendommen. Desuden skulle taget skiftes ud.

I mange år har det været lejerne og ofte deres forældre, som fandt løsninger på at gøre lejlighederne acceptable at bo i. Men nu gik den bare ikke længere.

Der var følgende muligheder for at komme videre:

1. At lade stå til og lade ejendommen forfalde yderligere.
2. At sælge ejendommen og bruge proventet efter skat til at købe en nyere ejendom med en mindre attraktiv beliggenhed.
3. At istandsætte ejendommen til et nutidigt niveau med den konsekvens, at huslejen for at bo i ejendommen, ville stige markant.

At lade ejendommen fortsætte sin deroute kunne måske nok lade sig gøre i nogle år fremover, men ejendommens værdi ville reduceres konstant, og på et eller andet tidspunkt, ville den være ubrugelig. Det var altså egentlig ikke en reel mulighed.

At sælge ejendommen ville udløse en ganske betydelig skat, og for restbeløbet kunne købes et eller andet længere ude end brokvartererne. Det kunne være en mulighed, men ville en markant mindre attraktiv placering friste vores medlemmer til at blive lejere, og hvad ville man egentlig opnå ved at betale en stor skat af gevinsten af ejendommen?

Sidste mulighed var at skaffe likviditet til en fuldkommen gennemgribende renovering af ejendommen, hvor taget blev udskiftet, facader blev re-

noveret, varmesystemet blev totalt fornyet og alle rør og faldstammer blev udskiftet sammen med en fornyelse af el-systemerne, og lejlighederne blev opgraderet til nutidens standard, dog med den konsekvens, at den tidligere urealistisk lave husleje måtte justeres til et niveau, som huslejenævnet finder acceptabelt for tilsvarende nyistandsatte lejligheder. Det var denne mulighed, bestyrelsen besluttede sig for.

Konsekvensen af denne beslutning har været langt mere omfattende, end man umiddelbart tror.

En total renovering af ejendommen inklusive alle lejligheder koster 60 – 70 mio. kr. men med den stand ejendommen havde og med de huslejer, der var gældende i ejendommen, så var det ikke muligt at låne et beløb i den størrelse, der var brug for. Derfor var det en nødvendighed, at projektet blev delt op i faser.

Første fase er lige ved at være færdig og har kostet lidt over 35 mio. kr. Den har indeholdt en fornyelse af al infrastruktur i ejendommen, en fornyelse af taget og en renovering af facaderne, så der ikke falder bygningsdele ned på gaden. Herudover er der nyistandsat 12 lejligheder.

## TAG

**FØR**



**NU**



Men prisen for renoveringen har ikke kun været den, der kan måles økonomisk. En så omfattende renovering er også utroligt indgribende og alle, som bor i ejendommen, har måtte lide under rigtig mange gener. Både udskiftning af varmesystemet, altså nye rør og radiatorer i alle lejligheder, og udskiftning af faldstammer og rør til brugsvand har medført, at alle lejligheder er blevet nærmest endevendt, og husets beboere har måtte overleve håndværkernes besøg i lejlighederne mange gange indenfor det seneste år.

Husets beboere, både vores medlemmer og de få, der er gamle lejere, er de egentlige helte, for de har gennemlevet et sandt byggeinferno. Når vi kommer til maj, er arbejdet ved at være gennemført, og der kan falde ro over land med et hus, hvor man ikke behøver at blive nevøs for, om der opstår vandskader, eller man får en facadedel i hovedet.

I efteråret kikker vi så igen på processen og vurderer, om ikke det er tid at renovere endnu nogle lejligheder, så vi over de kommende år også kan få det sidste erhvervslejemål i kælderen op på niveau, sammen med resten af lejlighederne. Heldigvis kan dette gøres uden alt for meget gene for husets beboere.

Målet er, at vi i ejendommen har lejligheder af nutidig standard, hvor vores medlemmer betaler en leje, der ligger på et niveau, som huslejenævnet finder rimeligt, men som rent faktisk ligger under markedslejen i centrum af København. Lejeniveauet skal sikre, at huset ikke igen kommer ud i en situation, hvor det rent faktisk ikke er muligt at istandsætte ejendommen uden at optage kæmpe lån. Vi har været heldige at kunne låne på et tidspunkt, hvor renten har været historisk lav. Det kan vi ikke regne med bliver muligt igen, og uden den lave rente havde dette projekt måske ikke været muligt.

Glædeligt er, at de 12 nyrenoverede lejligheder allerede er alle lejet ud til personer fra Adelsforeningens venteliste.

# Badeværelse undervejs

**FØR**



**NU**



**FØR**



**NU**



# Køkken undervejs

## Køkken før



## Køkken undervejs



## Køkken i dag

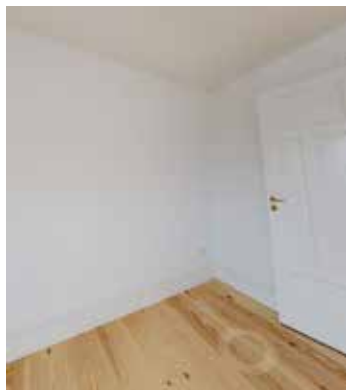


# Soveværelser

Undervejs



Nu



## Sove værelser færdige



# Den danske demimonde som rystede ”det højere borgerskab”



Af Jens Villumsen

I en annonce fra Brincks Boghandel i Møntergade 4 (ved Pilestræde) kunne man i avisen ”Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissementstidende” den 16. oktober 1875 læse en annonce, som blandt andet reklamerede for bogen: **Nora Ebbesens Levnet, fortalt af hende selv, m. Portr., ny, 67 Øre.**

Efter titelbladet i bogen findes et tegnet portræt af Nora, og derefter følger Noras egen indledning om bogen.

*Man har anmodet mig om at skrive mit Levnetsløb, og Grunden, hvorfor jeg har ladet mig overtale dertil, er den, at det kan tjene til Advarsel for mit eget Kjøen. Det vil vise det, at en slet Opdragelse, daarligere Exempler fra Barnsben, Skjønhed, Forfængelighed, Indbildskhed, slet Omgang, Smiger og mange andre Omstændigheder har ført mig til den Afgrund, hvori jeg tilsidst blev styrtet, og givet mig en Naonkundighed, som en høist mærkelig Person af mit Kjøen.*



Tegningen forrest i bogen om Nora Ebbesens Levnet.

*Det vil afsløre flere bekendte Personligheder i Danmarks Hovedstad, og fremstille dem for Læserne. Jeg vil blotte dem for Verdens Øine, tildels for at hæve mig paa dem, fordi de have gjort mig til det, jeg er bleven, og tildels for at gjøre dem kjendelige for dem af mit Kjøen, som de muligens ved deres personlige Ydre, deres Smiger, deres høie Stilling i Livet, deres Rigdom og Pengeskabe, kunde gjøre et Indtryk paa, og vise de Forførelsesmidler, der bragte mig til efterhaanden at skride ned af Lastens Skraaplade.*

*Jeg vil gjengive mine Erindringer paa en livlig Maade, saaledes som de passerede. Jeg nødes derfor til at give nogle Skildringer af Situationer og Scener af mit Liv, der maaske kunne bringe unge Medsøstre til at rødme, men det er nødvendigt for at vise Vedkommendes Forførelsesgaver og Forførelsesmidler, og at det maatte saaledes komme efter min hele Karakter og Opdragelse.*

Bogen kan læses og downloades fra Kongelige Biblioteks hjemmeside [www.kb.dk](http://www.kb.dk). Og samme sted finder vi også en lang række fotografier af Nora Ebbesen. Jeg kan varmt anbefale at downloade og læse historien, som er på ca. 50 sider. Og læse historierne om de enkelte "bekendte personligheder".

Det var en bog, som ved sin udgivelse i 1872 vakte en del røre i "det højere borgerskab". For Nora Ebbesen var ikke en frøken hvem som helst. Hun var en af de mest navnkundige af Københavns "letlevende damer". En dansk demimonde.

Før vi kigger nærmere på de "bekendte personligheder" vil vi se på hvem Nora Ebbesen selv var.

En søgning i kirkebøger og folketællinger efter Nora Ebbesen giver ikke umiddelbart noget resultat. Men i Københavns Politi 2 Politiinspektors fotoalbum over "offentlige og andre løsagtige Fruentimmere" 1880 støder vi på et billede, der leder os lidt på vej. Der er et billede af en Eleonora Frederikke Ebbesen eller Henriksen, hvor der på billedets bagside er noteret:

*Eleonora Frederikke Ebbesen eller Henriksen var d. 17/5 59 – 17 Aar gl født heri Staden udenfor Ægteskab af Tømmermester Frederik Tegner og Pigen Ane Christine Ebbesen der senere var gift med Skibstømrer Chr Ludov: Nauer. mødt første Gang d 17/5 59. Ligget i Hospitalet fra 8/1 – 17/5 59 for Syphilis. D 24/4 62 Paalæg at bringe Attest 3 Gange Maanedlig.*

Så nu havde vi forældrenes navne og et afgrænset tidsrum at lede efter hendes fødsel, og vi finder hende i Vor Frue kirkebog, opteg-



*Nora Ebbesen i Københavns Politi 2. Politiinspektors fotoalbum over offentlige og andre løsagtige Fruentimmere 1880.*



Grosserer H.....,  
Kammerherre,  
Herremand,  
Advokat,  
Skuespiller,  
Digter.



I en årrække kørte en række radioudsendelser "Danmark kort", en samling af korte historier fra Danmark. I seriens levetid blev der produceret over 5000 historier, og Carsten Wiedemann stod for at lave ca. 800 af dem. Den 11/2 2004 kaldte han sin udsendelse "Nora Ebbesen – en dansk demimonde". Som hovedkilde til udsendelsen brugte han bogen om "Strøget". I denne bog skriver forfatterne, at hun i 1872 forlod Danmark for at slå sig ned i München med sit livs store kærlighed, den et par år yngre kommerceråd Carl Rosipol. Her levede de i hans pragtfulde villa i Königsstrasse 28 (senere nr. 14), og døde her som "Madame Nora de Ebbesen" i begyndelsen af 1921, hvor hun døde ca. 80 år gammel, og Carl Rosipol fulgte efter hende et par år senere.

**Nora Ebbesen.** Fra Rusland tilmeldes fl. Bl., at den her i Landet velbekendte Frøken Nora Ebbesen er bleven myrdet i Moskov i Slutningen af forrige Maaned. Hun var bleven gift med en russisk Bojar og havde levet sammen med ham i ca. 8 Aar afvækslende i Petersborg og Moskov. Hendes Mand traf nu en ung Franskmand hos hende, og et velrettet Pistolskud gjorde Ende paa en i flere Henseender mærkelig Livsførelse.

Men denne hendes livsafslutning er der stor usikkerhed om. For i en række danske aviser kunne man i 1878 læse en anden, og ikke mindre bemærkelsesværdig, afslutning på Noras liv. I en lang række aviser blev gengivet samme notits som i "Socialdemokraten" 17 oktober 1878: "Nora Ebbesen. Fra Rusland tilmeldes fl. Bl., at den her i Landet velbekendte Frøken Nora Ebbesen er blevet myrdet i Moskov i Slutningen af forrige

*Maaned. Hun var bleven gift med en russisk Bojar og havde levet sammen med ham i ca. 8 Aar afvækslende i Petersborg og Moskov. Hendes Mand traf nu en ung Franskmand hos hende, og et velrettet Pistolskud gjorde Ende paa en i flere Henseender mærkelig Livsførelse."*

Denne sidste historie har visse ligheder med en af de historier, som hun selv fortæller i bogen om tiden i Sankt Petersborg med Grev B.....:

Væggene vare betrukne med Damaskes Betræk, Gulvøene med Bryselertæpper. De kostbareste Møbler af de mest udsøgte Træsorter smykkede en Række af Værelser. Sengekamret var som hos en Dronning. En antik Himmelseng med svære Atlaskes Gardiner faldt mig i Øiet, da jeg traadte ind. Cythere, Elskovsgudinden, kunde ikke ønske sig et prægtigere Leie. Alt Andet i Kamret svarede til Himmelsengen.

Jeg blev henrykt og faldt min Elsker om Halsen, og vi indviede strax det vellystaaende Leie til ovennævnte Gudinde. Greven var en smuk Mand, og skjøndt jeg ikke følte Kjærlighed for ham, syntes jeg dog langt bedre om ham end om Balletmesteren. Han var overtudet om, at han var den første, jeg havde hengivet mig til, og jeg lod ham ogsaa være i den Indbildning. Jeg troer virkelig, han elskede mig, thi han talte saa ømt til mig, forsikrede, at han vilde gifte sig med mig, naar det blot beroede paa ham, men at han, da han var en yngre Søn og ikke skulde arve Faderens Grevskab, ikke turde gjøre det, fordi hans adelstolte Fader da vilde gjøre ham arveløs og forskyde ham.

Jeg var overbevist om at han talte Sandhed, og jeg var ham ogsaa meget hengiven. Efter en Maanedes Forløb forlode vi Kjøbenhavn og toge med Dampskib lige til Petersborg. Her førtes et anderledes pragtfuldt Liv end i Kjøbenhavn; de mange rige Godseiere levede for Størstedelen i Ruslands Hovedstad.



En Dag, som jeg kjørte med Greven i en aaben Vogn, kom der en ung og smuk Officer i en pragtfuld Uniform ridende. Ligesom han vilde jage forbi, saa han Greven i Vognen.

"Bon jour, mon amie!" raabte han til ham, "er De kommen tilbage fra Danmark, og det formodentlig med Deres Gemalinde, en saare elskværdig Dame. Har jeg gjættet rigtigt?"

"Paa ingen Maade," svarede Greven forlegen. "Damen er af mit Bekjendtskab."

Ah, en lille Laison," svarede han. "De har en Pokkers god Smag. Man skulde tro, at det var Venus selv, der sad ved Deres Side," og i det Samme kastede han et gjennemborende og beundrende Blik paa mig, sporede sin Hest, hilste overordentlig galant og jog afsted i Galop.

*"Det var Keiserens Fløiadjudant og hans Yndling, Grev Dolgorucki," sagde Greven til mig.*

*Jeg svarede Intet, men den unge Mand havde gjort Indtryk paa mit Hjerte, thi han overgik i Skjønhed alle de Mænd, jeg nogensinde havde set.*

*Den næste Dag kom den smukke Officer og besøgte min Elsker. Medens vi drak Chokolade, kastede han, som han troede ubemærket af Greven, nogle ildfulde Blikke paa mig, ligesom han ogsaa mere henvendte sin Tale til mig end til selve Greven.*

*Denne bemærkede det og blev fortrydelig derover, men sagde Intet. Da Grev Dolgorucki var gaaet, gav han sin Ærgrelse tilkjende.*

*"Han vil nok jage paa min Vildtbane, mærker jeg," sagde han, "og kapre Dig fra mig, men før det skal blive Tilfældet, jager jeg ham en Kugle gjennem Hovedet."*

*Jeg søgte at berolige ham, hvilket ogsaa lykkedes mig.*

*Den næste Dag, da Greven var gaaet til Gesandtskabet i Petersborg, kom Officeren og aflagde mig et Besøg. Han traf mig i Neglige, hvorfor han gjorde mig en Undskyldning, men sagde:*

*"I Neglige ligner De mere Skjønhedsgudinden."*

*Han satte sig dristigt ved min Side, greb min Haand og førte den til sine Læber med nogle beundrende Ord. Jeg lod ham beholde den; men under vor Samtale tog han sig større Frihed, idet han nemlig slog sin Arm om mit Liv og lod sin Haand hvile paa mit Bryst. Da jeg vilde reise mig for at gjøre Modstand, traadte Greven hurtigt ind ad Døren.*

*Et Vredeslyn foer ud af han Øine, da han saae, at Officeren hurtigt trak sin Haand tilbage.*

*"Jeg finder Deres Opførsel mod den Dame, jeg elsker, uforskammet."*

*"Moderer Deres Ord," svarede Officeren vred.*



*"Jeg skulde vel rose Dem, fordi De opfører Dem langt fra som en Kavalier eller Adelsmand bør opføre sig."*

*"Tag disse Ord tilbage," sagde Officeren, eller ....."*

*"Eller hvad?" spurgte min Elsker opbragt.*

*"Eller jeg giver Dem et Navn, som De fortjener."*

*"Jeg kalder Dem en Slyngel," svarede min Elsker rasende.*

*"For det Skjældsord fordrer jeg Satisfaktion!"*

*"Med den største Glæde, og det strax, paa Øen i Nevafloden i Kastanieskoven. De kan selv vælge Vaabnene."*

*"Ja saa vælger jeg Pistoler. Det er et Vaaben, som er mere afgjørende end en Kaarde, skjøndt naar den gjennemborer et Bryst, gjør den samme Virkning som en Kugle."*

*"Om en Time mødes vi," sagde min Elsker, og Officeren forlod Værelset.*

*Min Elsker beskyldte mig for Utroskab, jeg besvarede hans Heftighed med Graad, han blev bevæget og tilgav mig.*

*En Time efter fandt Duellen Sted. Min Elsker, der havde det første Skud, traf ikke Officeren. Denne derimod skjød en Kugle igjennem hans Bryst, saa han døde øieblikkelig.*

*Jeg var bedrøvet over dette Udfald af Duellen, thi nu stod jeg her ene i den fremmede Hovedstad; men Officeren vidste at trøste mig. Dog var det kun en kort Trøst, thi da den russiske Keiser hørte, at hans Adjutant havde dræbt den unge Greve, fik hans Stuearrest, og mig blev der betegnet af den russiske Politimester, at jeg inden 24 Timer skulde have forladt Petersborg og inden 14 Dage Rusland.*

*Jeg solgte nu alt mit Møbement og hvad jeg ikke kunde have med mig, og skjøndt jeg fik det slet betalt, udgjorde det dog en Sum af over 2000 Rd. Jeg tog inden Aften til Kronstadt, hvor der laa et Koffardiskib seilfærdigt til England, og som saaledes, idet det seiled igjennem Øresundet, kunde sætte mig i Land i Kjøbenhavn.*

*Da der er stor lighed mellem de to historier, og da vi samtidig har en helt*

anden historie om hendes død, kan det tænkes at historien i "Socialdemokraten" og andre aviser er en såkaldt plantet historie. Derfor skal detaljerne i Nora Ebbesens bog, som spredte uro i det "højere borgerskab" nok læses med en vis skepsis. Som man altid skal i sager, hvor kun den ene part kommer til orde.

Men at Nora Ebbesen har været en kendt person i det Københavnske gadebillede er der flere kilder, der viser.

I flere aviser kunne man i juni 1865 blandt andet læse: *Mellem Byens kvindelige Skatteydere findes en bekendt Hetære, "Frøken" Eleonora ("Nora") Ebbesen opført med en Indtægt af 1800 Rd.*

I Carl C. Christensens og Axel Henriques bog om "Strøget" fortælles det, at Nora en dag ud for Gianellis konditori i Østergade mødte H.C. Andersen og standsede ham og takkede ham for hans senest udsendte bog og bad ham vise hende den velvilje at sende hende et eksemplar med en dedikation til hende. Dybt bukkende lovede den både smigrede og forblændede digter at gøre, hvad hun bad om, hvorefter Nora Ebbesen andagtsfuldt tog afsked med ham. Andersen gik ind på konditoriet, hvor nogle af hans bekendte havde fulgt oprinnet gennem ruden. De fortalte ham, hvem damen var, hvorefter Andersen udbrød: "Men jeg troede virkelig, hun var en meget fornem dame". Sådan havde hun virket på digteren, der jo ellers var vant til at færdes i fornemt selskab.

De mange bevarede billeder af Nora Ebbesen optaget i fotografiske atelierer må tjene som vidnesbyrd på hendes bemærkelsesværdige liv, uanset usikkerheden om detaljerne i Nora Ebbesens historie.



# Nobilitas' årlige sensommerbal

Kære ærede medlemmer af Dansk Adels Forening,

Det er med stor fornøjelse, at jeg hermed ønsker at dele et glimt af den uforglemmelige begivenhed, som var Nobilitas' årlige sensommerbal, afholdt den 26. august 2023. Denne aften var en hyldest til tradition, elegance og fællesskab, hvor vores unge medlemmer samledes for at fejre vores fælles arv og fremtid.

Gennem vores årlige bal har vi altid stræbt efter at skabe mindeværdige øjeblikke og styrke vores fællesskab. Året 2023 var ingen undtagelse. Med 12 billeder, der fanger øjeblikke af glæde, dans og skønhed, ønsker vi at dele disse særlige øjeblikke med jer alle. Fra de fortryllende dansetrin til de smilende ansigter af vores medlemmer afspejler disse billeder den hengivenhed og stolthed, vi nærer for vores forening.

Når vi ser tilbage på Nobilitas' 2023 sensommerbal, ser vi også fremad. Derfor er det med stor glæde, at vi meddeler, at Nobilitas' årlige sensommerbal i 2024 vil finde sted på det betagende Ledreborg Slot. Dette skridt repræsenterer vores ønske om at omfavne nye muligheder og fortsætte med at skabe uforglemmelige oplevelser for vores unge medlemmer.

Vi er ligeledes begejstrede for at kunne informere jer om, at ved ballet var der adelige repræsentanter fra ikke mindre end 8 forskellige lande til stede, og vi ser frem til at byde endnu flere velkommen til vores 2024-begivenhed.

Med de mest respektfulde hilsener,

*Nicolai Sigismund baron Wedell-Wedellsborg*  
*Formand for Dansk Adels Forenings Ungdom, Nobilitas*



*Formandsgruppen der har planlagt årets sensommerbal. Laura Hauch, Nicolai Sigismund baron Wedell-Wedellsborg, Formand for Dansk Adels Forenings Ungdom, Nobilitas, Stephanie Antonia Elisabeth Bruun de Neergaard, Viceformand Dansk Adels Forenings Ungdom, Nobilitas, Sebastian Andreas Villhelm Bruun de Neergaard, Maria Sif Rugaard Stibolt, Clara Elisabeth baronesse Wedell-Wedellsborg, Cilane delegat*



*Velkomstbillede: Katharina Iuel-Brockdorff, Caroline Wandall von Benzon, Sophie Wandall von Benzon*



*Stephanie Antonia Elisabeth Bruun de Neergaard, Viceforkvinde Dansk Adels Forenings Ungdom, Nobilitas og Clara Elisabeth baronesse Wedell-Wedellsborg, Cilane delegat, byder alle velkommen til Moltkes Palæ*



*Andrea Werenskiold fra Norge*



***Billede af vor kære hollandske venner:***  
*Formand for Hollands Adelsforenings Ungdom, Jonkheer Karel Six der baronnenSix van Oterleek, Joachim baron VamHogendorp*



*Bord 13: Lodovico Gavotti fra Italien, Caroline Emilie Treschow, Comte Jean Jourdain Thieulloy fra Frankrig, Isabelle Carola Manuela Ulrikka komtesse Danneskiold-Samsø*



*Nicolai Sigismund baron Wedell-Wedellsborg, Formand for Dansk Adels Forenings Ungdom, Nobilitas, holder tale*



*Bord 12: Sofie Amalie de Bang, H. E. Niklas Christian Sophus Laszlo greve Dannekiold-Samsøe*



*Bord 3: Laura Fischer, Frederik Hauch*



***Bord 8:** Filipa Vilanculos Arenfeldt, Alma Leander, Thomas Georg Castenskiold, Louise Badstue Ringgaard Sørensen*



***Lancers:** Frederik August Treschow, Patroclus Johan von Rømeling, Tobias Wimmelmann*





Vallø Prisen 2023

# Professor Bente Klarlund Pedersen hyldes som kvindelig rollemodel

Vallø Prisen 2023 er tildelt professor, overlæge, dr. med. og centerleder Bente Klarlund Pedersen for at være en stærk kvindelig rollemodel. Bente Klarlund Pedersen er som rollemodel med en imponerende karriere indenfor sundhed i både ind- og udland med til at fremme diversitet og lige muligheder for kommende generationer. Med prisen følger 150.000 kr.

Vallø Stift, der blev stiftet i 1737 af Dronning Sophie Magdalene, uddeler hvert år Vallø Prisen til en person, forening eller virksomhed, som gør en særlig indsats for at fremme kvinders forhold. Tidligere prismodtagere er blandt andre iværksætter Anne Kristine Schwartzbach, TV-vært Sofie Linde, fodboldspiller Pernille Harder og fodboldtræner Heidi Johansen og tidligere statsminister Helle Thorning-Schmidt.



*Dekanesse Marianne Bardenfleth overrækker Vallø Prisen til Bente Klarlund Pedersen. Til venstre ses bestyrelsesmedlem Anne Sophie Scavenius, der motiverede valget af Bente Klarlund Pedersen*

Mandag den 11. december blev Bente Klarlund Pedersen tildelt Vallø Prisen for at være en stærk kvindelig rollemodel.

”Det er en stor glæde at modtage Vallø Prisen 2023 og blive indskrevet i en fantastisk række af tidligere prisvindere, som jeg beundrer. Jeg er taknemmelig over, at kvinders karrieremuligheder med denne pris bliver sat til debat. Tusind tak til Vallø Stift”, siger Bente Klarlund Pedersen.



*Bente Klarlund Pedersen takker for prisen*

Vallø Stift ønsker med prisen at fremhæve kvindelige rollemodeller, der gør en ekstraordinær forskel for samfundet, og som kan være til inspiration for kommende generationer. Disse kriterier lever Bente Klarlund Pedersen til fulde op til, forklarer kammerherre, hofjægermester Christian Castenskiold, der er kurator for Vallø Stift.

”Bente Klarlund Pedersen har gjort en fantastisk indsats for folkesundheden i Danmark og er en bemærkelsesværdig forsker og formidler. Med sin imponerende videnskabelige karriere i både ind- og udland har Klarlund Pedersen brudt glasloftet og er en stærk rollemodel - især for de piger og kvinder, der selv drømmer om en karriere som forsker. Som markant rollemodel er Klarlund Pedersen med til at fremme diversitet og lige muligheder for kommende generationer, og det vil vi gerne hylde med Vallø Prisen”, siger Christian Castenskiold.



*Bente Klarlund Pedersen  
med Vallø Prisen*

Bente Klarlund Pedersen er overlæge på Rigshospitalet og professor i integrativ medicin og leder af Trygfondens Center for aktiv sundhed. I kraft af sin baggrund og prisvindende forskning er hun én af de hyppigst anvendte forskere i medierne inden for emner om sundhed, kost, motion og danskernes helbred. Hun har skrevet adskillige bøger om emnerne og er forfatter til mere end 700 videnskabelige artikler, ligesom hun ofte benyttes som foredragsholder i både Danmark og på internationale konferencer.

Vallø Prisen blev indstiftet i 2010 og uddeles hvert år.

### **Modtagere af Vallø Prisen**

2023: Professor Bente Klarlund Pedersen

2022: Tidligere statsminister Helle Thorning-Schmidt

2021: Fodboldspiller Pernille Harder og fodboldtræner Heidi Johansen

2020: TV-vært og debattør Sofie Linde Ingversen

2019: Iværksætter Anne Kristine Schwartzbach

2018: EU-kommissær Margrethe Vestager

2017: Hæren

2016: Bydelsmødre

2014: Maternity Foundation

2012: Anna von Lowzow



*Fra venstre kurator Christian Castenskiold, dekanesse Marianne Bardenfleth, bestyrelsesmedlem Anne Sophie Scavenius, prismodtager Bente Klarlund Pedersen og bestyrelsesmedlem Jørgen Bardenfleth*

### **Om Vallø Stift**

Vallø Stift er en erhvervsdrivende fond med et almennyttigt formål. Stiftet blev oprettet i 1737 af Dronning Sophie Magdalene. Stiftets oprindelige formål var at hjælpe og understøtte ugifte døtre af dansk adel og at udøve socialt arbejde i lokalsamfundet. I dag fremmer Vallø Stift en række almenvælgørende og almennyttige formål blandt andet ved uddelingen af "Vallø Prisen". Kriterierne for udvælgelsen af Vallø Prisen er kvinders værdighed, fremme af kvinders forhold, særlig uegenlyttig indsats og rollemodel for kvinder.

# Kærlighed og køer

Guldaldermaleren J.Th. Lundbye var gæst på flere herregårde og godser. Festivalen søger privatejede billeder til udstilling til sommer.

Af Ole Rasch Brandt

*"Saa Levvel da, Du gode Pige! Til hvem min Tanke hævede sig, uden at jeg nogen-sinde er blevet Dig besværlig, ja Du anede det maaske ikke engang."*

Vedbygaard i Ruds Vedby dannede i årene omkring 1840 ramme om en hjer-teskærende historie om uforløst kærlighed. Den unge maler Johan Thomas Lundbye havde forelsket sig hovedkulds og dybt i husets datter, Louise Marie Neergaard.

Den virkelige skueplads er dog den unge kunstners dagbøger. Han får nemlig aldrig taget sig sammen til, som han skriver, *"at tilstaae hende min Kjærlig-hed"*. Undervejs lider han alle forelskelsens kvaler, før tvivl og undskyldninger får overtaget. Måske ønskede han det i virkeligheden sådan, for tvesind og tvivl var hans faste følgesvende.



## Den bipolare kunstner

I dagbøger og breve tog den stærkt humørsvingende Lundbye dybt personligt stilling til rollen som kunstner og som menneske, og det er stærkt medvirkende til, at han stadig fascinerer – ikke kun som den måske mest interessante maler fra sidste del af 1800-tallets danske guldalder.

Der er skrevet adskillige bøger om både kunstneren og mennesket Lundbye. Sågar en doktordisputats, hvor psykiateren Ib Ostenfeld i 1937 når frem til, at Lundbye led af en relativt mild form for mani-depression. I dag kalder vi det bipolar lidelse, hvor man i perioder har store udsving i humør og aktivitetsniveau – i manier og depressioner.

*Sindre tegnet af Lundbye – med Lundbyes ansigt.*

”Nu er jeg glad og dog er det min største Glæde, naar jeg kan være be-drøvet! Som jeg nylig læste: den tro-faste Elskerinde, der følger mig, naar alle Andre svigte, er mit Tungsind, hvad Under da at jeg elsker det,” skriver han i sin dagbog 12. fe-bruar 1843 med stærk inspiration fra Søren Kierkegaard.

### Lundbyes alter ego

I sine sidste leveår skabte Lund-bye en lille bakketrold som sin fortrolige følgesvend og sit alter ego. Figuren udsprang af hans in-teresse for den nordiske sagnver-den med nisser, dværge og trolde. Han kalder den Sindre efter en af de to dværgebrødre, der i den nordiske mytologi smedede bl.a. hammeren Mjølner til Thor og ringen Draupner til Odin.



*Lundbyes portræt af Louise Neergaard er fra maj 1841. (Statens Museum for Kunst.)*

- Den lille trold smelter mere og mere sammen med Lundbye selv. Under en længere dannelsesrejse til Italien får den hans ansigtstræk. Gennem den får han afløb for sit mismod, sin længsel, sine drømme og sin hjemvé. Sindre bliver Lundbyes andet eller måske sande jeg, fortæller billedkunstner og passioneret Lundbye-discipel Maja Lisa Engelhardt.

### Efterlyses: Sindre og dyr

Hun er aktivt medlem af komitéen bag Lundbye Kunstfestival 3. august til 8. september 2024 i Kalundborg, Lundbyes føde- og barndomsby. Temaet bliver ”Sindre og dyrene”. Maja Lisa Engelhardt skal tilrettelægge festivalens hovedudstilling, og hun søger privatejede billede med Sindre eller andre trolde, dværge og nisser som motiv. Og samtidig og ikke mindst billeder med dyremotiver af Lundbye og andre guldaldermalere. Det kan være tegninger, akvareller, grafik eller malerier.

Lundbye Kunstfestival kunne i 2018 og 2021 med stor succes vise udstillinger med privatejede billeder.

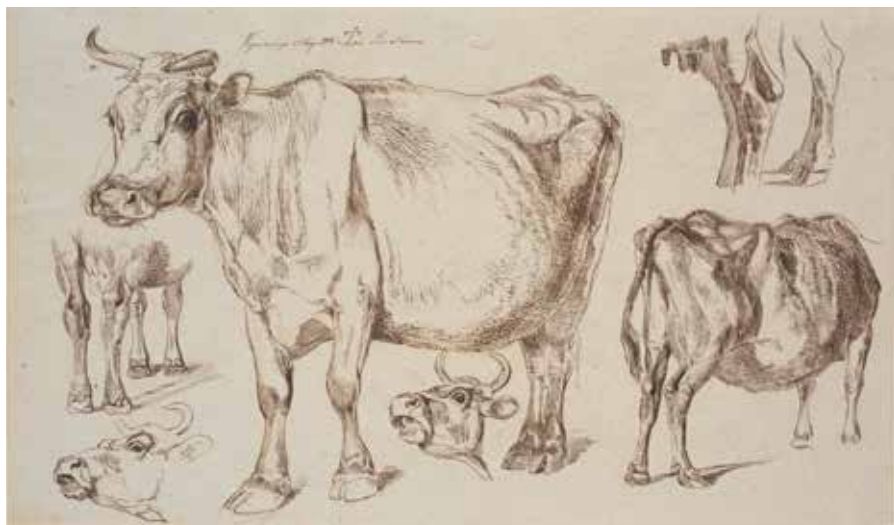
- Der er ikke noget sjovere end private billeder, fordi det er mennesker, der med hjertet har søgt nogle billeder, nogle har de arvet, og nogle har været i familien eller slægten i mange år – så pludselig kommer billederne ud og får luft. Det har været helt eventyrligt at se, hvad folk har derhjemme, siger Maja Lisa Engelhardt.

Hun håber på velvilje endnu en gang.

### Dyremaleren

Lundbye besøgte flere herregårde og godser foruden Vedbygaard. Det meste af juli 1847 opholdt han sig hos major Willars Knudsen Lunn og hans familie på Knabstrup Hovedgaard og Dortheaslyst, hvor han ikke overraskende tegnede skitser af bl.a. heste. Samme sommer overnattede han et par nætter på Hedvigslust, en aflæggergård under Lerchenborg (den eksisterer ikke mere).

Også Kragerup, Aggersvold og Løvenborg har han besøgt, og flere somre tilbragte han på Vognserup, hvor han bl.a. studerede et af sine yndlings-dyremotiver: Køer. Ikke bare på afstand som dekorative elementer i et landskab. Han var helt inde i kostalden og ude på malkepladsen, for som han skriver i sin dagbog: *"En Dyremaler maa ret sætte sig ind i Dyrelivet, uden det vil hans Arbejder blive kolde og døde..."*



Lundbye gjorde forskellige studier af en ko under et ophold på Vognserup i 1844. (Statens Museum for Kunst.)



*Malkepladsen på Vognsrup, malet af Johan Thomas Lundbye.*

I sin samtid var Lundbye især kendt som dyremaler, og den titel står også på hans gravsten.

Han var en del af guldalderens nationale bevægelse. Som han selv skrev i sin allerførste dagsbogsoptegnelse i 1842: *"Hvad jeg som Maler har sat mig som Livsmaal er: at male det kjære Danmark, med al den Simpelhed og Beskedenhed som er sacharacteristisk for det..."*

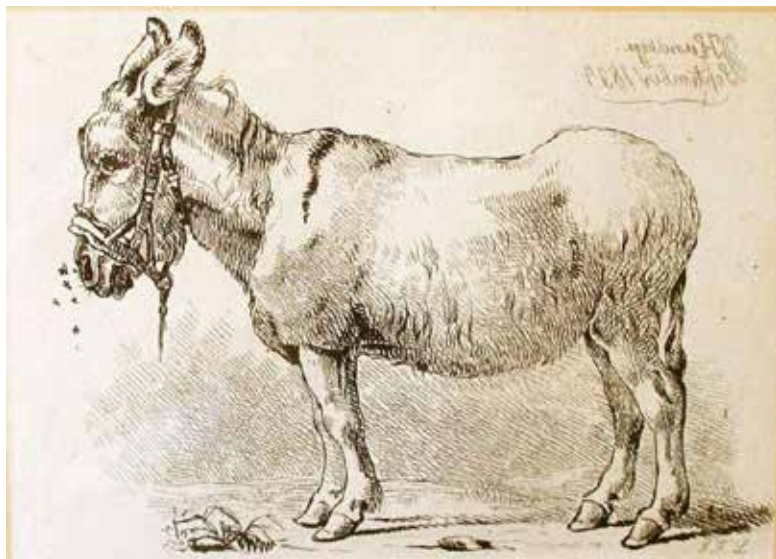
Men han mere end leverede billedsiden til en nationalromantisk vækkelse. Han tegnede og malede med en egen inderlighed og indlevelse, hvad enten det var landskaber eller (og ikke mindst) dyr. Kunsthistorikeren Hans Edvard Nørregaard-Nielsen har beskrevet det med et enkelt ord: "Indtryksfølsomhed".

Forfatteren Peter Løhr, som i 2021 udgav Lundbye-romanen "Hulemennesket", har sagt det sådan: *"Lundbyes køer er ikke bare køer, det er en malet sindstemning, og når man ser ind i deres øjne, ser man sig selv."*

**“Han ville ikke have fået nej.”**

I flere af Lundbyes billeder er der tilløb til noget, der rækker ind i senere kunstretninger. Men vi får aldrig at vide, hvad det kunne være blevet til, for 26. april 1848 dør han ved en mærkværdig vådeskudsulykke, efter at han har meldt sig som frivillig i den første slesvigske krig. Han blev blot 29 år gammel.

Flere årtier efter Lundbyes død opsøgte kunsthistorikeren Karl Madsen den 78-årige og ugifte Louise Neergaard og indviede hende i Lundbyes dagbogsoptegnelser. På spørgsmålet, hvad hun ville have svaret hvis Lundbye havde gjort alvor af sit frieri, svarede hun: *“Han ville ikke have fået nej...”*



*Lundbyes indtryksfølsomme radering af et æsel, plaget af fem fluer.*

### **Søges:**

Privatejede billede med Sindre eller andre trolde, dværge og nisser som motiv. Og samtidig og ikke mindst billeder med dyremotiver af Lundbye og andre guldaldermalere. Det kan være tegninger, akvareller, grafik eller malerier.

# *Eksklusive tryksager...*

*- til både hverdag og fest*

Brevpapir & Visitkort

Konvolutter

Invitationer

Menu- & Bordkort

Gå-til-bords kort

Bøttekort med kuverter

*- med prægning, ståltryk eller relieftryk*

**Fladså Grafisk**

Vordingborgvej 43 . 4700 Næstved . Tlf. 55 96 04 00  
mail@fladsaagrafisk.dk . www.fladsaagrafisk.dk

## RETTELSE

I sidste nummer af Meddelelser gik der inflation i Sybille Reventlow'erne. Det var ikke Sybille Bruun f. Reventlow, som forfattede teksten om Valdemars Slots musikarkiv. Det var derimod Sybille Bruuns niece, Sybille Reventlow, som har katalogiseret og gennemgået Valdemars Slots musiksamling, hvilket i 1983 førte til afhandlingen "Musik på Fyn – blandt kendere og Liebhabere".

Som Christian Ditlev Reventlow fortæller, så var tidligst Anna Sybille gift med Johan Ludvig Reventlow og det er nok qua hende, at navnet er kommet ind i familien. Statsminister CDF Reventlow havde også en datter Louise Sybille og Eduard Reventlows lillesøster hed Anna Sybille. Hun døde som 30-årig af spansk syge og herefter er kvinderne i de næste generationer af Reventlow'ere og Bruun'ere ofte døbt Sybille (red.)

# En gave til kongefamilien



*Af Jesper Munk Andersen,  
museumsinspektør Kongernes Samling*

Gennem 1800-tallet blev kongelige mærkedage for alvor en national folkefest med ikke alene voksende deltagelse i festlighedernes gang i de københavnske gader, men også gennem en fremvoksende tradition for at forære kongefamiliens medlemmer gaver. Dette folkelige engagement kulminerede den 26. maj 1892 da det aldrende kongepar, Christian 9. og dronning Louise, kunne fejre deres guldbryllup over flere dages fest i hovedstaden.

Blandt de mange der deltog i denne festlighed, var den danske adel- og gods ejerstand. Ved festforestillingen i Det Kongelige Teater, ved ballerne diverse steder og i de andre begivenheder, der markerede 50 året for kongeparrets bryllup i 1842, var adelen talrigt repræsenteret som tilfældet også var det på det stort anlagte gavebord, hvor gaven for de danske godsejere var svær at overse. Hos hofjuveler Anton Michelsen havde godsejerne nemlig fået udarbejdet et 200 kg tungt sølvplateau til pryd på det kongelige taffelbord i form af et markant midterstykke, to mindre sidestykker og to store kandelabre.



I tidens nybarokke stil blev historien om sagnkongen Skjold hen over de fem stykker massivt sølv fortalt med

*Kongeparrets guldbryllup i maj 1892 klædte København i fest og farver. På Højbroplads blev en triumfbue rejst som kongeparret passerede igennem på deres tur til og fra festgudstjenesten i Christiansborg Slotskirke. Selvet slottet var årtiet før lagt i ruiner. Foto Københavns Museum.*

fokus på hans ankomst som spæd til Danmark. Alene ombord på et skib blev den lille Skjold ifølge sagnet fundet drevet i land på den danske kyst i fordums tid. Folket tog ikke alene den lille forældreløse dreng til sig men udråbte ham også til Danmarks konge. Med kong Skjold blev den danske kongeslægt født og selve riget skabt. En både mytisk og ikke mindst stor-slået fortælling, som kongeparret i 1892 måske ligefrem kunne se sig selv i. For om ikke drevet i land som spæd var parret kommet på den danske trone lidt ad omveje i 1863 efter den sidste oldenborgske konge, Frederik 7.s død. Som sagnkongen Skjold var også de blevet udpeget til kongepar og startede dermed en ny kongeslægt, Glücksborgerne, på den danske trone. Måske netop derfor var den højtidelige modtagelse af den storslåede gave efter sigende så rørende, at flere af giverne, der deltog i overrækkelsen, kom hjem med tåre i øjnene.

Som eksempel på kongelig gavegivning står godsejerplateauet uden tvivl ud som noget helt særligt og eksklusivt. Dette til trods fortæller historien om den fornemme gave, den højtidelige overrækkelse og den hjertelige modtagelse noget ganske centralt om gavegivning i perioden. For gaverne der blev



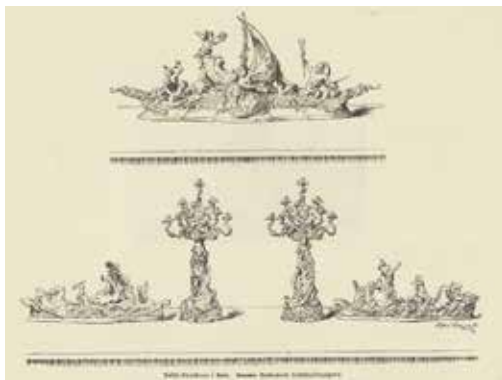
*Gengivelse af guldbryllupsparret Christian 9. og dronning Louise hentet fra scrap-bog udarbejdet efter den store begivenhed. Foto Kongens Håndbibliotek, Kongernes Samling.*



*Godsejerplateauet er fortsat i dag et imponerende skue udført i ædelt metal og dekoreret med en symbolsk og mytisk fortælling. Ved en privat middag på Koldinghus i 2023 i anledning af at H.M. Dronning Margrethe kunne fejre, at hun var den længst siddende monark på den danske trone, dekorerede plateauet det smukt opdækkede bord i slottets riddersal. Foto Kongernes Samling.*

givet til det danske kongehus i 1800-tallet, var ikke kun pynt på gavebordet men klare vidnesbyrd om kongehusets relationer, om en national samhørighed og om stort anlagte begivenheder. Bryllupper, sølv- og guldbryllupper, jubilæer og andre markante mærkedage affødte i perioden en lind strøm af gaver, der hver og én rummede et budskab, skabte en relation og bidrog til at rammesætte kongemagten, der parallelt med gaveregnen skulle finde nye ben at stå på efter enevældens fald og nationalstatens fremkomst.

Netop en undersøgelse af gavepraksissens bagvedliggende intentioner og relationer arbejdes der i Kongernes Samling for tiden med i et mindre forprojekt, der skal undersøge hvad gaver som godsejerplateauet og andre kan fortælle os om kongehusets forbindelser og relationer i 1800-tallet. Forundersøgelsen har til hensigt at få klarlagt, hvorvidt der er materiale nok til et uddybende forskningsprojekt om gavegivning – fra det storslåede sølvplateau over Marselisborg til diverse andre gaver, som i perioden blev for-



*Sølvbryllupsplateauet fra den danske adel fandt naturligvis også vej til tidens aviser, hvor det blev aftegnet så læserne kunne se den prægtige gave. Efter guldbrylluppet blev plateauet udstillet sammen med de øvrige gaver i Kunstindustriforeningens lokaler. Foto Kongens Håndbibliotek, Kongernes Samling.*

æret. Det være sig både til det danske kongehus som til de medlemmer af kongeslægten, der ved ægteskab måtte forlade riget – og som skulle have en erindring om deres fædreland og giverne med sig til det fremmede. Deriblandt prinsesse Alexandra, der i 1863 drog over Vesterhavet for at tage den engelske tronfølger, prins Albert Edward, til ægte. Med sig fik hun en række gaver, der alle besad en national tone som skulle minde hende om sit barndomshjem og den nation, som hun var datter af. Fra Frederik 7. fik hun en storslået halskæde med en kopi af dagmarkorset fortil, fra mænd og kvinder på Lolland-Falster modtog hun et smykkegarniture i oldnordisk stil, og fra en nedsat komite i København en figur af Thorvaldsen samt to malerier af henholdsvis barndomshjemmet Bernstorff Slot og Slotspladsen foran Christiansborg. Fra den danske godsejerstand faldt der også gaver af til prinsessen. Henholdsvis en skulptur og et pragtservice. Som det bl.a. fremgår af tidens aviser som Flyveposten d. 26. februar 1863, var det gaver der ikke blot glædede, men som også havde et særligt formål for øje:

*”Igaar Formiddag havde et Udvalg af danske Godseiere, bestaaende af Dhrr. Lehnsgrøve Holstein-Ledreborg, Lehnsbaron Zytphen Adeler, Lehnsgrøverne Lerche-Lerchenborg og Reventlow-Reventlow samt Stamhuusbesidder Sehested-Broholm ifølge B.T. Audiens hos Hds. kgl. Høihed Prindsesse Alexandra, for at overrække hende en*



*I 1863 blev prinsesse Alexandra gift med den engelske tronfølger, prins Albert Edward, også kendt som Bertie. Ægteskabet, der blev indgået under neddæmpede forhold på Windsor Castle i marts 1863, blev i dansk sammenhæng anset for en dynastisk sejr for forældrene, tronfølgerparret prins Christian og prinsesse Louise, der samme år skulle bestige den danske trone som Christian 9. og dronning Louise. Foto Det Kongelige Bibliotek.*

*Haandtegning af den Marmorstatue, som danske Godseiereskjænke Hendes Kongelige Høihed i Brudegave. Statuen "Adam og Eva før Syndefaldet" udføres som bekendt i Marmor af Professor Jerichau, og en Gipsafstøbning i fuld Størrelse vil i disse Dage blive afsendt til London og vil paa Formælingsdage være opstillet paa en dertil bestemt Plads i Windsor.*

*Udvalgets Formand, Grev Holstein, oplæste følgende Skrivelse, der tilligemed den omtalte Tegning var indfattet i en rød Fløiels med Guld forsiret Mappe:*

*"Deres kgl. Høihed! Paa danske Godseieres og større Jordbrugeres Vegne hengive vi os til det Haab, at De, naadige Prinsesse! vil værdiges at medtage det medfølgende Vidnesbyrd om den uskrømtede Høiagtelse, hvormed ogsaa denne Classe af det danske Folk følger Dem paa den høie Bane, som Forsynet har beredet Dem. Naar den danske Kunstners Værk i Deres nye Hjem nu og da vil drage Dem til Minde det Land, hvor Deres Ungdom henrandt, det Folk, mellem hvilket De har følt Dem lykkelig, da vide vi, at vore Standsfæller ville føle en Glæde ved Bevidstheden om, at ogsaa de have medvirket til at knytte Deres kgl. Høiheds Hjerte og Tanke fra Englands Throne til de danske Sletter. I underdanighed undertegner Godseierforeningens Udvalg. Kjøbenhavn, den 25de Februar 1863 C.E.M. Holstein, Zytphen-Adeler, C.A. Lerche, F. Reventlow, F. Sehested, Schütte"*

*Prindsesse Alexandra takkede med venlige Ord, ligesom ogsaa Hs. Kgl. Høihed Prinds Christian udtalte sin Tak for den Hengivenhed, der ogsaa fra Godseiernes Side vistest ham og hans Huus."*

Året efter brylluppet skulle prinsessen og ægtemanden i det engelske modtage endnu en gave fra samme stand. Denne gang foranlediget af danske adelsfruer, der gennem en damekomite havde fået samlet ind til et stort porcelænsservice på 60 kuverter fra Den Kongelige Porcelainsfabrik dekoreret med Flora Danica på spisestellet og danske herregårde og landskaber på dessertdelen. Servicet, der i dag er delt mellem The Royal Collection Trust og det engelske kongehus, satte om noget Danmark i bevidstheden når måltidet skulle indtages. Og som om det ikke var nok, så tittede ikke alene fædrelandet men også givnerne af stellet helt bogstaveligt frem, når desserten var indtaget. For på desserttallerknernes flade var de danske herregårde gengivet



*Terrin fra det Flora Danica-service som året efter brylluppet på Windsor Castle blev foræret prinsesse Alexandra og prins Albert Edward af Wales af danske adelsfruer. Foto Royal Collection Trust.*

*Danmarksmonumentet, der oprindeligt blev rejst foran Statens Museum for Kunst, er et andet eksempel på en folkegave til guldbryllupsparret i 1892. Finansieret gennem en større landsindsamling. Monumentet blev afsløret i 1897 under stor bevågenhed og højtidligholdelse. I dag er monumentet flyttet ind i Øster Anlæg. Foto Fritz Theodor Benzen, Københavns Museum.*



i sommerlige prospekter som en påmindelse om hvem der stod bag gaven. Virker denne tilstedeværelse af giver i nutidens øjne lidt demonstrativ, så var det engelske Flora Danica-stel langt fra det eneste stel, som gennem sine dekorationer satte giver på display. I Kongernes Samling er bevaret et dessertstel foræret den senere Christian 10. og hustru, dronning Alexandrine, ved deres bryllup i 1898. Stellet, der blev givet i gave af mænd og kvinder fra Randers, er på tilsvarende vis dekoreret med motiver for den kronjyske hovedstad. Her ikke i form af hovedbygninger og herregårdsanlæg, men derimod i form af byens rådhus, tøjhus, havn m.m.

Som det af denne lille artikel fremgår, lader gaverne på de kongelige gaveborde sig relativt let identificere ud fra avisomtaler og bevarede genstande. Hvad der imidlertid er sværere at fremfinde, er givernes tanker og formål med gaverne, som delvist kan tolkes ud af motiver og formsprog, men som ad arkivalisk vej ikke umiddelbart lader sig opspore. Idet mange af gaverne er kommet i stand gennem til formålet nedsatte ad hoc komiteer på privat initiativ, har gaverne ikke affødt direkte arkivmateriale. Det gælder bl.a. også gaverne fra den danske adel- og godsejerstand, hvor mange af foræringerne kom istand gennem tilsvarende komiteer og frivillige indsamlinger. Et håb er imidlertid at finde oplysninger om gaverne, tankerne bag den specifikke udformning og hvem der stod bag disse, i privatarkiver rundt på de danske herregårde og i adelige samlinger. For måske der her gemmer sig dagbøger fra tiden eller bevarede brevkorrespondancer som kan være med til at blotlægge uddybende viden om disse foræringer.

Skulle der blandt Adelsforeningens medlemmer og læsere af Meddelelser findes noget, som ved besked om eller har kendskab til kongelig gavegivning i perioden ca. 1830 til ca. 1920, vil vi i Kongernes Samling være meget taknemmelig for oplysninger herom. Skulle det være tilfældet kan henvendelse rettes til undertegnede, museumsinspektør Jesper Munk Andersen på mail [jma@kosa.dk](mailto:jma@kosa.dk) eller tlf. 4880 3078.

# Historier fra Brahesminde

Fortalt af Marie Antoinette von Lowzow, kaldet Misse.



*Misse*

Marie Antoinette von Lowzow (Misse) er født 1899 på Stensgård på Fyn dikterede i 1966 følgende fortællinger:

Min mor var fjern, måske på grund af den opdragelse man fik den gang, hvor man var mere overladt til tyendet, måske end nu mere fordi min mor, som jeg senere hen blev inderlig gode venner med, aldrig var mor for mig. Hun var selv uden mor, idet hendes mor døde af galoperende svindsot, da hun lå i barselseng med det her første-fødte barn. Det kan godt være, at det har gjort, at hun aldrig selv rigtig har haft følelsen af, hvad en mor var eller skulle være. Hendes opdragelse blev overladt til en gammel barnepige. Hun havde sin gamle far og en tysk lærerinde. Det er måske derfor, at hun ikke havde de egenskaber i sig, som man egentlig tilskriver en mor.

Min barnepige Manne snakkede sit brede jysk, og det gjorde hun hele sit liv. Vi arvede hende på Stensgård fra Sehested Juels, og de har vist været temmelig glade for at kunne overlade hende til andre, fordi hun kun i virkeligheden egnede sig til mindre børn. Hun svøbte børnene som spæde. Hun havde en ting frem for alt, og det var, at hendes børn skulle hun vogte, dem skulle hun passe på, dem gav hun tryghed og sikkerhed. Ellers tror jeg nok, at hun ikke var så forfærdelig let at have med at gøre.



*Ellen Bille Brahe Selby  
Misses mor var født Basse Fønss fra Hindsgavl*

## *Steensgaard*



### **Maren Mad**

Da vi var små, blev vi jo af og til sendt ned til vore forældre, når der var gæster, for at blive vist frem. Så var vi iført fine, nedringede kjoler med blå silkesløjfer på skulderen.

Det blev som regel lidt af en tortur for mig, for min ældre søster Tulle (som i virkeligheden hed Gudrun) havde dejligt, lyst krøllet hår, og jeg havde glat, kommunefarvet hår. Men jeg skulle være lige så fin som Tulle og være krøllet, så jeg fik forinden sat papillotter i håret, og de strammede og gjorde rædsomt ondt. Som helt små spiste vi i barneværelset hos barnepige Maren, og maden blev sendt over fra køkkenet. Da min søster og jeg nåede omkring 7- 8-års alderen, spiste lærerinden og vi frokost med mine forældre, mens lillesøsteren blev hos Maren.

Middagen spiste Tulle og jeg sammen med lærerinden ved et lille bord, der blev sat op i spisestuen inden forældrenes middag. Her fik vi altid rødvin at drikke, »for det var jernholdigt og godt for sundheden”.



*Spisestuen på Steensgaard*

## Skolegang

Mine erindringer om tiden, før vi fik huslærerinde, og jeg fik skolegang hos hende, er, når undtages ganske enkelte episoder som ildebranden, kun vage. Dog husker jeg, at skolelærer Lauritzen fra Millinge skole et par gange om ugen kom for i biblioteket at læse med Tulle og lære hende at stave og læse. Jeg fik da lov at sidde på gulvet og lege — så var jeg jo anbragt så længe.

Min søster Tulle og jeg fik et par timers undervisning om formiddagen hos lærerinden. Efter frokost skulle vi gå tur med lærerinden, mindst en time, og under turen måtte vi kun tale engelsk. Resten af eftermiddagen tog vi ofte tur med hende, om sommeren særlig til stranden at bade. Om aftenen var vi en times tid hos lærerinden, der læste højt for os af danske børneklassikere og af engelske, spændende romaner.

Jeg tilbragte megen tid med at ride, først på vore små heste, senere på de større rideheste. Ridning interesserede ingen af mine søstre. Fars forlangende til kusk, der red med mig, var, at jeg skulle ride uden stigsøjler, for jeg skulle lære at hænge fast med benene. Vi fik også ofte besøg af tante Mis. Det var fars ugifte søster, der boede hos forældrene på Hvedholm. Hun cyklede over til Stensgård for at lege med os børn. Det vil sige, det var faktisk kun for at lege med min søster Tulle, for hende forguede hun. Jeg blev tvangsindlagt i de lege, Tulle ønskede. Jeg husker engang, jeg reagerede, måske ikke særlig pænt herimod. Tulle ville ud at fiske gedder i en mergelgrav, hvor der gik nogle store fede nogen. Hestestalden var mit yndlingsopholdssted. Der fik jeg lov at lægge seletøj på hestene og smøre deres hove med vaseline og at spænde for.



*Misse og Tulle i vogn med æslet Jacob spændt for. Jacob blev dog snart erstattet af en islænderhest.*

## Belysning

Belysningen på Stensgård bør omtales, for den gennemgik en forbausende udvikling i den relativt korte tid, jeg var der. I min første barndom var belysningen stearinlys, olielamper (såkaldte moderatørlamper) og petroleumslamper, man havde ingen anden belysning. Men i 1906 fik far installeret gasbelysning på hele gården.



*Hendrik Bille Brahe Selby*

Der var en gasproducerende beholder for hovedhuset og en for avlsgården. Jeg vil antage, at det var en art carbidgegas, de producerede. Når en lampe skulle tændes, lukkede man op for gashanen og satte en tændstik til det »net«, tilsyneladende af meget fint bomuldsgarn, der hang over gasrøret. Det har været kemisk præpareret, for det kom til at gløde og gav et kraftigt lys. I hovedhuset kom der et særligt raffinement. På væggen ved døren blev opsat en lille metalkasse med indbygget induktionsrulle og en mekanisme, man satte i gang ved at dreje på en ret stor knap, så en afbryder mekanisme blev sat i vibration og strøm fra et tørbatteri førte elektriske gnister op til nettet. Samtidig åbnede en mekanisk anordning for gashanen, en meget indviklet og meget snedig anordning. Første gang hele gården blev oplyst, kom folk farende fra de omliggende landsbyer, for med det lysskær, der stod over gården, troede de, at nu brændte Stensgård igen. Først ca. 1912 nåede elektriciteten ud til Stensgård og blev installeret der.



*Salen hovedfløjen mod vest på Steensgaard var beregnet til stilfærdig konversation og ikke på lystig dans.*



*Hvedholm*

## **Julen**

I min tidligste barndom var vi altid juleaften og helligdagene på Hvedholm hos bedsteforældrene. Der kom også fars syv søskende med koner, mænd, børn og tjenestefolk. Det blev til mange, men der var god plads. I gæstefløj, den venstre, når man kører op mod slottet, var der 72 opredte gæstesenge, og i mansardetagen var der værelser til tjenere, kammerjomfruer, barnepiger og kuske

Alle vi fætre og kusiner morede os dejligt sammen, men det kan jo ikke nægtes, at når otte søskende med familier er samlet, så opstår der let rivninger. Om eftermiddagene kørte vi den obligate køretur i omegnen et par timer med en række af hestevogne. Børnene fandt sammen med dem, de bedst kunne lide i visse vogne, men så kunne det ske, at visse forældre kom og hev nogle børn ud, »for de børn, skal du virkelig ikke køre med, og så blev de puttet over i en anden vogn. Da min bedstefar blev svagelig, og måske også af andre grunde, ophørte disse julefester på Hvedholm, og vi fejrede juleaften hjemme. Men indtil da fejrede vi julen lillejuleaften med træ og gaver og det hele, og det var for os den egentlige jul. Tidlig om formiddagen pyntede vi juletræ i salen i den sydlige fløj. Langs væggene var bordplader stillet op på træbukke, det var gaveborde, der interesserede os umådeligt, men de var endnu tomme. Derefter kom funktionærer og daglejere på julevisit, dog uden børn, og det var da os børn, der skulle finde gaverne frem til de enkelte. Til hver familie var der en pengegave til forældrene, og til hver dreng, de havde, var der tøj til en skjorte og til pigerne tøj til en kjole. Og så var der poser med slik til alle børnene. Så spistes der frokost, og efter den kørte Tulle

og jeg med vor islænder og en kassevogn rundt med juletræer, pynt, slik og gaver til en række gamle medarbejdere, som ikke længere orkede at komme til Stensgård, og det er faktisk et af de bedste minder, jeg har, for det var ikke alene de små juletræer og gaver, de fik, der glæde de dem, men også den snak de fik med os hvert sted.

Vi spiste middag klokken 17, for at folkene kunne få tidligt fri til at fejre deres juletræ, der stod i kusstuen i kælderen. Så blev vort juletræ tændt, og vi fik lov at kaste os over gavebordene, der nu svulmede med mange pakker. Der havde jo været nerver på hele dagen for at nå alt, og ikke mindst spændingen havde trættet, også hos de voksne, som gav sig udslag i små irritationer, men nu var alt idel glæde. Og klokken 21 var alle faktisk så trætte, at de længtes efter at komme i seng!

*Misses  
bedsteforældre,  
Preben og  
Antoinette Bille  
Brahe Selby*



## **Transport**

Man regnede ikke en afstand på to til tre timers kørsel for noget. Når jeg tænker på min tipoldefar på Hvedholm, som årlig kørte til Rom med sine hestevogne, så må man indrømme, at synet på transport var anderledes dengang og mon de ikke alligevel nåede lige så meget positivt arbejde som nutidens stressede og forjagede mennesker? Forberedelserne til jagterne og de medfølgende selskaber var store. Måltiderne skulle planlægges, bordsætningen ordnes og transporten ud til jagtrevirerne med de mange vogne arrangeres, også med hensyn til, hvem der skulle sidde i de forskellige vogne. Det sidste skabte en frygtelig konflikt. En godsejerfrue mente, at hun var blevet placeret i en vogn, der i rækken kørte bag efter en vogn med en dame af ringere rang end hun. Etiketten skulle jo overholdes nøje! Det medførte, at hun blev så fornærmet, at familien ikke mere kom på Stensgård.

*Der stod en lille lirekasse med plader, hvis hulsystem gav mazurkaer, polkaer og valse i dansesalen på Hvedholm.*



### **Fest på Hvedholm**

Når der var fest, var der lys i alle saloner i de store lysekroner og i Riddersalen i en række kandelabere ned langs bordet. Der var i over 600 lys at tænde, så tjenerne havde nok gøre inden festen. Det var en strålende form for belysning og lysene varmede dejligt, særlig i spisestuen Efter bedstemors salon fulgte i række endnu to opholdssaloner. Mellem alle stuer var der fløjdøre. Fra bedstemors salon og den næste salon var der indgang til spisestuen. De to opholdssaloner, der fulgte efter bedstemors, blev ikke meget brugt til daglig. Jeg husker, at der i den første var et stort bord med høj kant. Det var fyldt med potteplanter og dejlige blomster. Gartnerne sørgede for, at der altid var en overdådighed af blomster fra drivhusene. Fra salonerne kom man ind i spisestuen, der strakte sig ind i højre fløj af huset, og vendte ud mod den indre gårdsplads. Den havde paneler hele vejen rundt med indfældede malerier. Den sagdes at være kopieret fra en sal på Frederiksborg. Malerierne var familieportrætter fra ca. 1640 og videre frem. Desværre var de ikke af samme størrelse. Da bedstefar gerne ville have de indfældede rammer af samme størrelse, blev malerierne foldet ind her og der efter systemet skær en hæl og klip en tå, så de passede til rammerne. Jeg har selv arvet nogle af disse malerier, men jeg tør ikke lade de foldede lærreder rette ud, da konservatoren mener, at de er revnede i folderne og næppe kan restaureres. De store lysekroner var til daglig, lige som i de andre stuer, overtrukket med tylsslør, for at fluerne ikke skulle svine dem til. Men når der var fest, så var lysene i dem, ligesom i de andre stuer tændt. Lysene i kandelaberne var også tændt, og bordet var pyntet med dejlige blomster. Strålende lys, blomster og skinnende sølvtøj. Det var pragtfuldt.

De store middage, som vi kom med til, da vi blev ældre, var nogle langsomme foretagender. Normalt var der otte retter med dertil hørende udsøgte vine. Menuen bestod sædvanligvis af: Suppe, fisk, fjerkræ, en grønsags- eller anden mellemret, sorbet, steg (i jagttiden ofte vildt), dessert og eventuelt bon-bons.

*Lysekrone overtrukket med tylslør*



### **Gartner og tjener**

Blandt de tjenestefolk, der gjorde et særligt indtryk på mig, er Pejs, gartner Petersen, som far »arvede» fra forpagter Lagoni. Han var ungkarl, og det mente han var grunden til, at han blev så gammel, som tilfældet var. Han var strålende god mod os børn, selvom vi lavede rod i drivhusene og rokkede orm til at fiske med i hans drivbænke. Derimod lå han i konstant krig med husjomfruen, for hun ønskede visse haveprodukter fra ham, mens han kun gav hende dem, det passede ham at drive frem. Han tog ofte ud i naturen, i skovene, og nød skønheden der. Pejs kunne man se vandre fra klokken 4 om morgenen med lange, sindige skridt og en kurv i hånden gennem haven, der var på adskillige tønder land.

Hovmesteren Christian arvede vi fra bedstefar på Hvedholm. Der var han også kammertjener for bedstefar. Når nogen ringede på telefonen, og bedstefar var på WC, så svarede Christian med sin stærkt snøvlende stemme: »Lensgreven er på privatkontoret». Da bedstefar var meget syg og på klinik i København for at gennemgå en operation, sagde Christian til sygeplejerskerne: »Det er dog for galt, at lensgreven ikke engang tåler, at man af og til låner en cigar.» Han har nok lånt mange. Bedstefar importerede fra en slægtning af familien Selby, der var vinhandler på Madeira, store lagre af en sercial-madeira, der fik navnet »Selby-Madeira». Denne madeira behagede også Christian. Mine søstre og jeg har mange gange moret os med at skænke et glas af Selby-madeiraen for Christian, og så kunne han straks sige, hvilken årgang det var.

Christian havde en draw-back. Han led svært af fodsved, hvilket omgav ham med en alt andet end behagelig duft. Jeg husker, da han endnu var på Hvedholm, og vi sad i den store dagligstue omkring et mægtigt rundt bord og drak Selby-madeira i olielampens skær, hvordan Christian hver tredje time kom ind for at trække pumpeværket op på lampen, der var en mode-

ratørlampe, hvor olien skulle pumpes op fra en underliggende beholder til en lille overliggende, hvorfra den dryppede ned på vægen, og hvor lampen, når beholderen var fuld, gav en lyd som »øøh-øøh« fra sig. Efter dette udbrud, vandrede Christian højtidelig ud igen, efterladende duften af sine fusser! — Det tog tjenerne mange timer hver dag at pudse væger og rens pumpeværker i de mange moderatørLAMPER, der var tidens fineste.

### **Chauffør**

Jens Hansen gennemgik den sædvanlige uddannelse på gården: stalddreng, staldkarl, kusk for fars »køre-selv ungarske-hest«, chauffør og til sidst, da alt var indskrænket i en person: kammertjener, tjener og chauffør. Jens havde mekanisk snilde, så han var selvskreven til at blive chauffør, da vi fik vor første bil, der for øvrigt var nr. 2 privatbil i landet. Jens's broder var daglejer og passede damp-lokomobilet, der trak tærskværket. Den bil, vi fik, ville i dag være en formue værd som veteranbil. Den var selvfølgelig åben og højbenet og lignede mere en hestevogn end det, man senere forstod ved en bil, nærmest en slags jagtvogn. Den havde et forsæde og med ryggen mod det et bagsæde. På forsædet sad mor og far, der styrede køretøjet med en slags rorpind, der stak op fra vognens hund. På bagsædet sad Jens, og når de kom til en lidt stejl bakke, hoppede han af og skubbede på vognen for at hjælpe den lille motor. Kørekort var der ikke noget, der hed, men der var politivedtægter, der dels bestemte, at man kun måtte køre på landeveje, og kun på visse tider af døgnet, og som desuden sagde, at når man mødte et hestekøretøj, og kusken løftede pishen op i vejret, så skulle man standse og gå hen og tage ved hestene og vende vognen (kusken var som regel sprunget af i rædsel og stod og så til i grøften), så bilen kom bagfra forbi hestene, så blev de ikke så bange.

Senere, da der kom flere biler på vejene, kom beboerne fra omegnen med deres hestekøretøjer til Stensgård, og så kørte de den ene vej gennem hoved- og avlsgården, og Jens kørte bilen den modsatte vej, så de stadig mødte hinanden, og hestene blev vænnet til synet af uhyret. Mine forældre kørte en lang tur i Jylland. Imens var vi børn indkvarteret hos bedsteforældrene på Hvedholm. Så indløb der en strøm af breve fra folk, der ville have erstatning for de ulykker, bilen forvoldte. Heste var løbet løbsk, vogne smadret, og en kone havde i rædsel tabt en stor kurv med flere snese æg og fået dem smadret.

### **Kammerjomfruen**

Ingeborg Andersen fik kælenavnet »Agurk, fordi, sagde vi, »hun var en sur agurk, men det var nu ment i al venlighed. Hun var kammerjomfru for min mor. Hun var opdraget som plejebarn hos en ortodoks jødisk familie, som hun elskede. Men hun var ikke selv jøde. Der var en søn i familien, hendes

plejebroder, som jeg tror var hendes store ulykkelige kærlighed. Hun kom til mor i 1908. Hun elskede mor og tog det som en livsopgave at hjælpe hende, og også os børn elskede hun. På Stensgård lå hun i krig med husjomfruerne, for hun gav dem ordrer, som det passede hende, men sagde, at det var besked fra grevinden. Senere flyttede mor til en villa Hortensiavej 12, som hun købte i København, og i sine sidste år flyttede hun til en villa, hun lod bygge i Tisvilde. Overalt fulgte Agurk hende og endte med at være både husjomfru og kammerjomfru og altnuligmand kun med hjælp af en ung pige. Mor boede sammen med en veninde, sangerinden Saima Neovi, der faktisk var en selskabsdame for hende, og som jeg satte stor pris på, men det gjorde Agurk ikke. Hun var jaloux på hende og drillede hende så meget, hun kunne. Lige til sin død klædte hun mor på og af, og syntes hun, at mor skulle kvikkes op, købte hun ofte for egne midler en flaske vermouth og serverede for hende. Desværre blev hun til slut mentalt forstyrret og måtte indlægges på sindssygeanstalt.

**Husk, at det er gratis**  
for Dansk Adels Forenings medlemmer  
at annoncere privat i Meddelelser

**EFTERLYSNING**  
Det er adelens familiehistorier,  
der gør Meddelelser spændende.  
Så hjælp os med de gode historier!

# Navne i Meddelelser

## Giftermål

Baronesse Benedicte Louise Wedell-Neergaard  
gift med Julius Voigt Følsgaard den 3. september 2022

Baronesse Elisabeth Therese Wedell-Neergaard gift med greve  
Alexander Rudolph Juel Reventlow den 26. august, 2023

Greve Carl Christian von Scheel-Plessen gift med baronesse Louise  
von Hobe-Gelting den 15. oktober 2022

## Børn

Greve Niklas og grevinde Sara Ahlefeldt-Laurvig, datter komtesse  
Sophy Elisabeth Aniela Ahlefeldt-Laurvig født 01. juni 2023

Baron Andreas Wedell-Neergaard og Baronesse Helene Sofie Wedell-  
Neergaard, datter Freja Louise Wedell-Neergaard født 4. juli 2023

Greve Frederik Ulrik Scheel og grevinde Charlotte Frederikke Moltke  
Scheel, datter komtesse Olivia Benedicte Scheel født 28. juli 2023

Greve Philip August Scheel og grevinde Johanne Strøm Scheel, søn  
Greve Sigurd Strøm Scheel født 8. august 2023

## Døde

Hans Olav Knagenhjelm  
*Født 3. maj 1951 – død 26. juni 2023*

Flemming Gregers Georg Lerche  
*Født 19. februar 1946 – død 28. juni 2023*

Veronica Patricia Sehested  
*Født 30. juni 1924 – død 20. september 2023*

Rosemarie Vera Haxthausen  
*Født 12. oktober 1938 – død 30. september 2023*

Karen Fabritius de Tengnagel  
*Født 23. november 1930 – død 8. november 2023*

Baronesse Anne Margareta Rosenkrantz  
født komtesse Moltke-Huitfeldt  
*Født 23. januar 1933 – død 25. november 2023*

Greve Carl-Alexander Magnus Hans-Erich von Scheel-Plessen  
*Født 6. oktober 1942 – død 9. november 2023.*

Johanna Huitfeldt  
*Født 29. januar 1932 – død 18. september 2023*

Baron James Douglas Niels Iuel-Brockdorff  
*Født 2. december 1969 – død 29. december 2023*

Niels Christian von Holstein  
*Født 11. september 1941 – død 23. januar 2024.*

Erik Knud Juel  
*Født 11. marts 1932 – død 26. januar 2024*

Lensgreve Christian Alfred Vincents Lerche-Lerchenborg  
*Født 29. august 1930 – død 7. februar 2024*

Suzanne Scavenius Torp  
*Født 7. maj 1928 – død 9. februar 2024*

Johan Galtung  
*Født 24. oktober 1930 død 17. februar 2024*

Greve Carl Iver Rantzau  
*Født 10. marts 1940 – død 22. februar 2024*

### **Udnævnelser:**

Kammerdame:

Hofdame, oberstinde Annette de Scheel

Hofdame for HKH Prinsesse Benedicte:

Grevinde, kammerherreinde Mette Louise Ahlefeldt-Laurvig

Ridderkorset:

Ole Schack von Brockdorff

---

### **Om Navne i Meddelelser**

*Redaktionen er desværre ikke bekendt med alle nyhederne blandt Danmarks 7.500 adelige. Vi modtager derfor meget gerne nyt fra medlemmerne til opdatering af navnesiderne. Send mail til: [anna.lowzow@nordiskfilm.com](mailto:anna.lowzow@nordiskfilm.com)*

# AGGERHOLM ART

AggerholmArt er etableret på opfordring af museerne i 2007 og står for opgaver indenfor konservering og restaurering af kunst både internationalt og nationalt for bl.a ARoS, Skagens Kunstmuseum, Ribe Kunstmuseum, Thorvaldsens Museum, Den Hirschsprungske Samling, Kulturinstitutioner, private samlere og Herregårde.



## Konservering og restaurering af kunst

F.eks. stabilisering af ustabil farvelag og revner, reparation af huller og flænger, planering af buler, overfladerensning, fjernelse af gulnet fernis og tidligere overmalinger.

Mangeårig erfaring med konservering i forbindelse med brand- og vandskader.

Renovering af forgyldte og ornamenterede pryddrammer. Samlingsgennemgange med beskrivelse af bevaringstilstanden.

Bevaringsanbefalinger på musealt niveau omkring sikring og klima (lys, temperatur og RH%).

Ind- og ud check i forbindelse med udlån af værker til udstillinger.



**AggerholmArt** v/Dorthe Aggerholm · Stormgade 14 F, 2. mf. · 1470 København K  
+45 51 30 88 42 · mail@aggerholmart.dk · www.aggerholmart.dk